

Leto XXI. Stev. 206

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
 USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
 1934 / MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZBA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL. 1981 KOT DNEV-
 NIK. NATO PA KOT TEDNIK
 / OD 1. JUNJA 1953 IZBAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI Z «BORBO»

Z ZASEDANJA OŽJEGA ODBORA RAZOROŽITVENE KOMISIJE OZN

ŠE DOLGA BO POT od načrtov do dejanske razorožitve

New York, 2. sept. (Tanjug). Sedanje zasedanje ožjega odbora razorožitvene komisije OZN imajo v ameriški javnosti za doslej najvažnejše, morda pa tudi odločilno za ureditev vprašanja razorožitve.

Kaže, da so se Američani, kakor sami priznavajo, prvokrat resno pripravili na razpravo in sklenili igrati pomembno, če že vodilno vlogo na razgovorih. Ne gre za dejstvo, da ta organ zaseda na ameriškem ozemlju, marveč bolj za Eisenhowerjev ugled in prestiž sprčo njegovega predloga, ki mu ZDA pripisujejo prvenstveni pomen za ureditev tega vprašanja. Razumljivo je, da so predstavniki držav na new-

yorških razgovorih bili optimisti na javni seji, saj se njihova dejavnost ravna po priporočilih, na katerih gradi človeštvo silno velike upe.

Toda med pripravami ameriške delegacije na newyorške razgovore bi utegnili priti do precej utemeljene domneve o precejšnjih razlikah v glediščih.

Medtem ko SZ predlaga absolutno prepoved proizvodnje in uporabe jedrskega orožja, iz- vzemši za obrambo pred napadom, in še to po načrtih Var- nostnega sveta OZN, pa zdaj ZDA, kakor trdijo, nasprotujejo tej ideji v celoti iz več razlogov, čeprav so jo do nedavna podpi- rale. ZDA sodijo, da je pri se-

danjem stanju znanosti nemogoče kontrolirati prepoved proizvodnje jedrskega orožja, razen tega pa tudi menijo, da mora vsaka država imeti sredstva za obrambo pred nenadnim napadom. Prav tako ZDA ne želijo biti glede obrambe odvisne od ukrepov Varnostnega sveta OZN, v katerem je moč uveljaviti veto.

Prijetni krogi, pa tudi vplivni časniki poudarjajo, da še niso dozoreli vsi pogoji za popolno razorožitve. Prav tako pripomi- njajo, da trenutno ni pomembno, da bi prav v New Yorku dokončno ali v glavnih urbiških re- šili vprašanje razorožitve, mar- več je veliko pomembnejše, da bodo razgovori nova potrditev ženevskega duha in želje vseh držav, da dejansko teže po miru.

Ameriška parlamentarca pri predsedniku Titu

Beograd, 2. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel davi ob pol deseti- h v Belem dvoru člana pred- stavnika doma ameriškega Kongresa g. Emanuela Cellerja. Pol ure kasneje je predsednik republike sprejel ameriškega senatorja g. Allena Ellenderja.

Z obema ameriškim parla- mentarcema, ki ju je spremljal odpravnik poslov ameriškega veleposlanstva g. Robert Hopper, se je predsednik Tito dalj časa razgovarjal.

Član predstavnika doma g. Celler je danes po večdnev- nem zasebnem obisku v Jugos- laviji odgovoril za letalom iz Beograda. G. Celler je član Demokratske stranke in predsednik pravosodnega odbora predstavnika doma ZDA.

Novi belgijski veleposlanik pri predsedniku republike

Beograd, 2. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel dopoldne v Belem dvoru novega belgijskega veleposlanika Georgesa Delcoigna, ki mu je izročil svoja poverljiva pi- sma, Slovesnemu sprejemu so prisostvovali državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, generalni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan in šef protokola predsednika republike Sloven Smolaka.

Belgijskega veleposlanika sta spremljala atašėja gg. Jacques Gerard in Jean Andriansen.

Japonski parlamentarci v Moskvi

Moskva, 2. sept. (Tass). Danes je prispela v Moskvo japonska parlamentarna delegacija. Na letališču so jo sprejeli podpredsednik Sovjeta narodov Pavel Komarov in druge osebnosti. Pod- predsednik Sovjeta narodov Pavel Komarov in vodja delegacije Kitamura sta imela pozdravna govora.

Program obiska grške kraljevske dvojice v naši državi

Beograd, 2. sept. (Tanjug). Kar- kor smo že poročali, bosta Nj. Vel. grški kralj Pavel in kraljica Friderika prispela 5. t. m. v Jugoslavijo na osemdnevni uradni obisk. Na obisk ju je povabil predsednik republike Josip Broz- Tito, ko je junija lani uradno obiskal Grčijo. Grško kraljevske dvojico bo sprejela na meji po- sebna vladna delegacija pod vodstvom podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Rodoljuba Čolakovića.

Program bivanja grške kraljevske dvojice obsega obiske v ljudskih republikah Makedoniji, Srbiji, Hrvaški in Sloveniji. Med tridnevni bivanjem v Beogradu si bo grška kraljevska dvojica ogledala razne kulturne in zgodovinske znamenitosti ter indu- strijske objekte. Ljudski odbor beograjskega okraja bo izročil grškemu kralju Pavlu posebno zlato plaketo v spomin na njegov obisk v glavnem mestu Jugosla- vije. Grški kraljevske dvojici na- čast bodo privedli parado enot JLA in — med njunim potova-

njem po Jadranu — parado enot Jugoslovanske vojne mornarice.

Na poti po naši državi ju bo- do spremljali minister pri pred- sedstvu vlade Zorž Rals, veliki dvorni maršal Demeter Levidis, generalni tajnik zunanjega minist- rstva Leon Sindikas, dvorni maršal kraljice Pavel Leluda, šef kraljevskega vojnega doma divizijski general Andrej Kalin- ski in drugi.

Med bivanjem v Jugoslaviji bodo grškemu kralju dodeljeni v- častno spremstvo veleposlanik Ljubo Radovanović, generalni podpolkovnik Božo Lazarević, ge- neralmajor Ratko Vujović in kontraadmiral Bogdan Pecotić.

Diplomatski odnosi med Indijo in Zunanjo Mongolijo

New Delhi, 2. sept. (Tanjug). V New Delhiju pričakujejo, da bodo kmalu objavili uradno poro- čilo o ureditvi diplomatskih odno- sjev med Indijo in Zunanjo Mongolijo.

ODPRT JE JESENSKI MEDNARODNI VELESEJEM V ZAGREBU

Z INTENZIVNO INDUSTRIALIZACIJO smo dosegli zelo pomembne uspehe

Svečani otvoritvi je v imenu Zveznega izvršnega sveta prisostvoval Nikola Minčev — Letošnji zagrebški velesejem, na katerem razstavlja svoje izdelke obkoli 550 tujih in nad 600 domačih razstavljalcev, je eden izmed instrumentov jugoslovanske politike, katere cilj je razvijanje in razširitev gospodarskih stikov in trgovinskih zvez z vsemi deželami sveta

Zagreb, 2. sept. (Tanjug). — V navzočnosti mnogih jugoslovanskih predstavnikov, diplomatskih zastopnikov in predstavnikov gospodarstva iz 21 dežel so odprli danes v Zagrebu jesenski med- narodni velesejem. Po številu razstavljalcev in razstavljenih pred- metov je letošnji velesejem, deveti po vojni in petdeseti od usta- novitve, doslej največja in najpomembnejša jugoslovanska mani- festacija te vrste.

Svečani otvoritvi velesejuna je prisostvoval v imenu Zveznega izvršnega sveta Nikola Minčev. Svečanosti so se udeležili tudi predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj, podpred- sednika Sabora LR Hrvatske Ni- kola Sekulić in Karlo Mrzović, podpredsednik Izvršnega sveta Ivan Krajačić, predstavniki iz- vršnih svetov Srbije, Slovenije, BiH, Makedonije in Črne gore ter jugoslovanskih mest. K otvo-

ritvi so prišli tudi predsednika Zvezne industrijske in zvezne zunanjetrgovinske zbornice Todor Najstanić in Dušan Stanković ter direktor Uprave za zunanjo trgovino Rudi Kolar, dalje veleposlanik Sovjetske zveze v Jugoslaviji g. Vasilij Valjokov, indijski veleposlanik g. Radžšval Dajal, veleposlanik LR Kitajske Vu Sju Cjuan in predstavniki konzular- nega zbora v Zagrebu.

Takoj po otvoritvi so obiskali

vleesejem predsednik Zvezne ljud- ske skupščine Moša Pijade, pod- predsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in predse- dnik Sabora LR Hrvatske dr. Vla- dimir Bakarić.

V imenu Ljudskega odbora Zagreba je odprl velesejem pred- sednik Vješčeval Holjevac. Zelel je obilo uspehov vsem razstav- ljavcem, zlasti gospodarskim kro- gom iz Romunije in Vzhodne Nemčije, ki letos v Zagrebu prvi- krat razstavljajo. Predsednik Ho- ljevac je poudaril, da bo storil Ljudski odbor Zagreba vse, kar je v njegovih močeh, da bo zagreb- ški velesejem tudi v prihodnje po- membna trgovinska prireditve za gospodarstvo Jugoslavije in tega dela Evrope. Rekel je, da že uve- ljavljajo ukrepe za zgraditev no- vega, sodobnejšega in mnogo več- jega velesejuna, ki bo ustrezal zahtevam tujih in domačih raz- stavljavcev.

Član Zveznega izvršnega sveta Nikola Minčev je rekel, da je ta velesejem prvirjem ob desetletnici svobodnega, neodvisnega življe- nja narodov Jugoslavije in da se

(Nadaljevanje na 2. strani)

Merchant v Londonu

London, 2. sept. (AFP). Danes so se v ameriškem veleposlani- štvu začeli ameriško-britanski razgovori o Nemčiji in pripravah na bodočo konferenco štirih v Ze- nevi. Dullesov posebni odposlan- nec v Evropi Livingston Mer- chant se je razgovarjal z načel- nikom političnega oddelka Fo- reign Officea Haroldom Caciegom. Popoldne je Merchant obiš- kal zunanjega ministra Mac- millana.

Egipt za ameriški načrt o regulaciji Jordana

Kairo, 2. sept. (AFP). Zunanji minister Mahmud Fayzi je imel daljši razgovor s posebnim odpo- slancem predstavnika ZDA Ericom Johnstonom o izkoriščanju jordan- skih voda. Razgovora se je udeležil tudi ameriški veleposlanik Byrode. Johnston je s tem zaključil svojo misijo v Egiptu.

Po sestanku je Fayzi novinar- jem izjavil, da se Egipt strinja z zamislijo o konferenci arabskih de- žel in predstavnikov ZDA, ki naj bi pripravila sporazum o ureditvi tega vprašanja.

S SEJE OŽJEGA ODBORA RAZOROŽITVENE KOMISIJE OZN

Francoski načrt

o mednarodni organizaciji za nadzorstvo nad razorožitvijo

New York, 2. sept. (Včeraj je ožji odbor razorožitvene komisije OZN razpravljal o vprašanju, ki jih je postavil sovjetski delegat Soboljev in o pojasnitvi francoskega delegata Julesa Mocha o atomskem orožju. Po seji je So- boljev izjavil, da sovjetska vlada bo zmeraj proučuje Eisenhower- jeve načrte. Opozoril je na več vprašanj v zvezi z razorožitvijo in prepovedjo atomskega orožja. Na seji odbora je vprašal zlasti, ali so veslele pripravljene sma- trati atomsko orožje za prepoveda- no, razen v primeru obrambe pred agresijo, ki bi jo ugotovil Varnostni svet.

Francoski delegat Moch je po- jasnili novi načrt mednarodne organizacije za razorožitve. Ta organizacija bi imela skupščino, sestavljeno iz predstavnikov de- žel, ki bi sklenile konvencijo o razorožitvi ter stalni odbor, v ka- terem bi bili predstavniki 15 včlanjenih dežel. Med njimi bi bilo 5 stalnih članov Varnostnega sveta. V primeru kršitve konven- cije bi stalni odbor določil ukrepe, ki bi jih smatral za koristne, če bi šlo za ogrožanje mira in za agresijo. V tem primeru bi odbor takoj obvestil Varnostni svet ali Generalno skupščino OZN.

Maročani ne popuščajo

Vprašanje Ben Jusefa še zmeraj ni rešeno — zato še ni sporazuma o sodelovanju maroških nacionalistov v maroški reprezentativni vladi

Pariz, 2. sept. (AFP). Po pre- razstavitvi francoskih sil pri Keni- frij in Vadi Zemuju v Maroku so francoske čete začele nove »nad- zorstvene operacije«, ki v njih so- delujejo oklepna vozila in letala. Medtem je med predstavniki ma- roških nacionalistov, ki v Parizu nadaljujejo razgovore s francosko vlado, opaziti vedno večje vznemir- jenje sprčo različnih razlag za- ključkov, ki so bili sprejeti v Aix- les-Bains, ter zaradi sestave dele- gacije, ki naj bi se na Madaga- skaru pogovorila z nekdanjim sul- tanom Sidijem Mohamedom Ben Jusufom.

Ministrski predsednik Faure je zato sprejel maroške delegate in jim obrazložil stališče »petorice«. Na zadnjem sestanku v ministrom Julijem namreč niso zvedeli pravih namenov francoske vlade z Ben Jusufom in njegovo premostitvijo v Francijo. Kaže tudi, da bo gene- ral de la Tour šele določil dan, ko naj sedanji sultan Ben Arafa od- stopi.

Predstavniki Istiklala in maro- ške demokratske stranke neodvis- nosti glede na to še zmeraj ne želijo privoliti v sodelovanje v repre- zentativni maroški vladi. Odločno so proti temu, da bi se Ben Jusuf pred premostitvijo v Francijo odpove- dal maroškemu prestolu, o čemer naj bi »odločil le« maroški narod.

General de la Tour je prispel v Rabat in se je sestel z ondotnimi upravnimi funkcionarji ter proučil položaj v Maroku kakor tudi na- daljnje varnostne ukrepe.

Pobuda KP Francije

Pariz, 2. sept. (Tanjug). Politi- biro KP Francije je pozval Iz- vršni odbor Francoske socialistič- ne stranke k skupni akciji proti pošiljanju novih vojaških kontin- gentov v Severno Afriko, proti represalijam zoper severnoafriško domače prebivalstvo in za pogaja- nja s predstavniki Alžira in Ma- roka. V pozivu je KP ostro na- padla francosko politiko, ki je v

službi kolonialističnih krogov in poudarja, da sta v trenutku, ko se je na svetu začelo popuščanje napetosti, Alžir in Maroko edina dela sveta, kjer še nadalje pre- liva vojno kri. Komunistična partija predlaga francoskim socialistom sodelovanje na naslednji podlagi: obsodba represalij, odpoklic čet, poslanih v Severno Afriko v zad- njem letu dni, razveljavljenje v- poklica 180.000 rezervistov ter javna pogajanja s pravnimi pred- stavniki alžirskega in maroškega ljudstva.

GLAVNA PROSLAVA IZSELJENSKEGA TEDNA V TRBOVLJAH

SVOBODNA DOMOVINA je pristrčno sprejela svoje sinove s tujih tal

Na letnem telovadišču »Partizana« v Trbovljah je nad 5000 ljudi iz zasavskih revirjev sprejelo naše izseljence, ki jih je pozdravil predsednik Izseljenske matice tov. Ivan Regent

Trbovlje, 2. septembra. — Na letnem telovadišču »Partizana« se je danes ob 17. uri zgrnilo iz Trbovelj in vseh zasavskih re- virjev nad 5000 ljudi, da spreje- mejo in pozdravijo v svoji sredi- okoli 300 izseljencev, ki so iz raznih držav prišli obiskat svojo domovino in svoje domače. V navdse pristrčnem razpoloženju so prisostvovali glavni proslavi, ki jo je v počastitev Izseljenskega tedna priredila Slovenska izse- ljenska matica v Trbovljah. Po državni himni je veličastno pro- slavo otvoril predsednik podru- nice Izseljenske matice v Trbov- ljah tov. Tone Kukavica, za njim pa je govoril predsednik Sloven- ske izseljenske matice tov. Ivan Regent, ki je med drugim dejal:

Izseljenski teden je namenjen izseljencem, da bi spoznali in znali ceniti našo stvarnost, da bi se seznanili z našimi uspehi, da bi razumeli naše težave in naše napore. Hkrati je namenjen tudi našim ljudem, da bi se spoznali z izseljenci, da bi spoznali njho- ve skrbi, njihove težave in nji- hove probleme in zlasti, da bi raz- umeli, kako globoko je zakore- njena v srcih naših izseljencev

ljubezen do domovine, ljubezen do tiste zemlje, ki jih je rodila in jih nekaj ni mogla rediti.

Letos, dragi tovariši in tovari- šice in dragi rojaki, praznujemo desetletnico naše osvoboditve. V teh desetih letih se je nekaj za- ostala Jugoslavija, ki ni mogla in ni hotela dati svojim otrokom dela in kruha, spremenila v do- kaj visoko razvito industrijsko deželo. Zavedamo se, da nismo še dosegli tistih uspehov, ki bi jih radi dosegli. Mnogi izmed vas, tovariši izseljenci in izseljenke, prihajate iz dežel, ki so nedvom- no bogatejše in razvitejše od na- še. Ne vem, če ste se kdaj vpra- šali, kdo bi se smel danes trkati na prsa, da je pripomogel k raz- voju dežele, v kateri se vi naha- jate? Za to, da so se tiste dežele tako močno razvile, so bila po- trebna dolga desetletja in v teh desetletjih so za ta razvoj delali naši ljudje in ljudje vsega sveta ter so se potili, da so zgradili sve- danjo blaginjo. Pri nas pa mora- mo vse to delati samo s svojimi močmi in iz svojih sredstev. Zato nam ne smete zametiti, da v teh desetih letih še nismo mogli spre- meniti stare, zaostale Jugoslavije v napredno Ameriko.

Ce bi ne bilo našega osvobo- dilnega boja, po vsej verjetnosti, tovariši izseljenci in tovarišice izseljenke, se vi ali ne bi mogli vrniti v te kraje, ali pa bi na- mesto novih tovarn težke in lah- ke industrije in prizadevanj za razvoj našega kmetijstva videli v teh krajih samo grobove sinov svojega lastnega naroda, ki bi bili počivali v njih po bojih s svojim sovražnikom. Premagati gospodarsko zaostalost ni lahka stvar. To je težko delo in mi smo ponosni, da smo ga izvršili ter lahko uspehe našega dela in našega boja pokažemo s ponosom vsakemu tujcu, še posebej pa našim izseljencem, kadar nas pri- dejo obiskat. Prepričan sem, da niste prišli k nam z namenom, da boste odnesli od nas najboljše vtise in zlasti sem prepričan in tudi želim, da bi odnesli globoko prepričanje, da bodo Jugoslavi- ni, ki so zmagali v boju proti oku- patorju svoje dežele, znali zma- gati tudi v boju za njen popolni gospodarski in kulturni razvoj.

Po govoru tovariša Regenta je pozdravil izseljence še podpred- sednik mestne občine tov. Slavko Borštnar, nato pa je stidil bogat kulturni spored.

Novi francoski ukrepi v Alžiru

Pariz, 2. sept. (AFP). Koordi- nacijski odbor francoske vlade za vprašanja Severne Afrike se je sestel danes opoldne pod predse- stvom ministrskega predsednika Edgara Faurea. Generalni guver- ner Alžira Jacques Soustelle je poročal o položaju. Odbor je med drugim odobril ukrepe, odrejane takoj po krvavih dogodkih na področju Constantine. Odobril je tudi prejšnje ukrepe, ki so se na- našali na zasledovanje povzročite- ljev neredov in zaščito prebival- stva.

Na drugi strani je odbor odob- ril vse politične, gospodarske in socialne ukrepe, ki jih je predla- gal Jacques Soustelle. Njegov na-

črt med drugim določa moderni- zacijo kmetijstva in obdelovanje novih ledin. Končno je odbor proučil še nekatere upravne, gos- podarske in finančne ukrepe za bližnjo prihodnost, ki se nanašajo na ustanovitev novih okrajev in departementov, kakor tudi na ustanovitev alžirskega urada za delo. Odbor je proučil spomenice, ki naj bi jih predložili vladam Egipta, Sirije in Španije zaradi stališča njihovih vlad ob nedav- nih dogodkih v Constantini.

Izjemno stanje v Buenos Airesu

Buenos Aires, 2. sept. (AFP). Peronisti so v poslanski zbornici predlagali proglatitev izjemnega stanja na področju Buenos Aire- sa. Predlog je bil sprejet s 109 proti 12 glasovom. Tudi senat je takoj zatem soglasno sprejel ta zakon.

Vremenska napoved

za soboto, dne 3. septembra:
 Sončno vreme z delno oblačnostjo. Najvišja dnevna temperatura med 22 do 26 stopinj C. Zjutraj v nižinah megla.

S SEJE SZDL GORIŠKE KOMUNALNE SKUPNOSTI

Novi občinski odbori se morajo čimbolj osamosvojiti

Na seji je govoril tovariš Boris Kraigher

Nova Gorica, 2. sept. Na večerajšnji seji SZDL goriške komunalne skupnosti so razpravljali o delu in nalogah novih občinskih ljudskih odborov, o bližnjih volitvah v krajevne odbore in sploh o utrjevanju komunalnega sistema in slednjič o nekaterih vprašanih v zvezi s malim obsejnim prometom z Italijo.

Seji je prisostvoval tudi tovariš Boris Kraigher, član predsedstva SZDL in predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS. Potem ko je predsednik OLO Gorica ing. Karmelo Budinjal orisal gospodarsko stanje v goriški komunalni skupnosti ter poudaril nekaj osnovnih nalog političnih organizacij v zvezi z bližnjimi volitvami krajevnih odborov v središčih bivših občin, je govoril tov. Boris Kraigher. Podrobno je razčlenil sedanji gospodarski položaj v državi ter v zvezi s tem razložil bodočo orientacijo v razvoju gospodarstva.

Položaj je tak, da se glede nadaljnje graditve ne gre zanašati na večna posojila in kredite, ker tako našega gospodarstva ne bo moč nikoli postaviti na realne noge. Kredit bo dobilo samo tisto gospodarsko podjetje ali gospodarska organizacija, ki ga bo lahko najhitreje vrnila in s svojo dejavnostjo največ prispevala k dvigu življenjske ravni našega delovnega ljudstva. Temu se bodo morala podrediti tudi podjetja, za katera sicer sodimo, da so ključnega pomena. Rajši bomo

dopustili, da gre podjetje v stečaj, kot da se umetno vzdržuje na račun in breme skupnosti.

Potem je tovariš Kraigher govoril o potrebi novega varčevanja v proizvodnji in na drugih delovnih mestih. Republika bo imela v prihodnjih letih omejena in znatno manjša sredstva ter zato ni moč računati na izdatnejšo pomoč za razvoj Kočevske, Dolenjske in Primorske. Novi občinski odbori naj s sodelovanjem in pomočjo ljudstva začnejo bolj kot doslej odkrivati in izkoriščati lastne materialne rezerve in naj tudi sami začnejo reševati svoja gospodarska vprašanja. Sploh se morajo v vsakem pogledu čimbolj osamosvojiti in postaviti na lastne noge.

Nato je tovariš Kraigher govoril o potrebi nadaljnega izpopolnjevanja in razvijanja novega komunalnega sistema. Osnovna pomanjkljivost novih občin in okrajev je morda v tem, da imajo premalo svetov in drugih organov, kjer bi samopravljane ljudstva lahko prišlo še bolj do izraza. V okviru sedanjih svetov bi bilo na primer potrebno osnovati specializirane svete s točno določenimi nalogami in pristojnostmi. Precej pomanjkljivost novega komunalnega sistema bo moč rešiti prihodnje leto, ko bodo volitve ljudskih odborov. Tukar bomo v občinskih ljudskih odborih kot samopravnih organih ljudske oblasti bržčas izvolili tudi Zbore proizvajalcev. M. D.

O zamenjavi bankovcev

Ljubljana, 2. sept. — V zvezi z govoricami, ki krožijo zadnje dni med prebivalstvom, češ da bo v kratkem dinar zamenjan oziroma razvrstnoten, je sodelavec Radia Ljubljana naprosil podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja, ki se trenutno nahaja v Ljubljani, naj pove, kaj je na tej stvari.

Podpredsednik Edvard Kardelj je izjavil, da so vse te govoreče popolnoma izmišljene in da so naši ljudje lahko brez skrbi. Kakor je znano, je Zvezni izvršni svet sredi julija sprejel odlok, po katerem bo Narodna banka vzela iz prometa sedanji papirnati denar po 1, 5, 10, 20 in 50 dinar ter ga nadomestila s kovanci. Kasneje pa bo vzela iz prometa še sedanje bankovce po 100, 500 in 1000 dinarjev in namesto njih izdala nove.

Podpredsednik Edvard Kardelj je dejal, da pri tem ne gre za zamenjavo, ki bi imela za posledico izpremembo vrednosti denarja, ampak za zamenjavo iz popolnoma tehničnih, higienskih in estetskih razlogov, saj je bilo na račun nelepega in nehygieničnega papirnatega drobiža in prevelikih bankovcev po 100, 500, in 1000 din že dovolj kritike.

Zato naj ljudje ne nasledajo izmišljenim in najbrž zlonamernim govoricam o zamenjavi denarja, je končal tov. Edvard Kardelj.

JUGOSLOVANSKO-BOLGARSKA ŽELEZNIŠKA KONFERENCA ZAKLJUČENA

Jugoslovansko-bolgarska železniška konferenca je bila včeraj zaključena v Beogradu. Nacelno so se sporazumeli, da bodo do konca leta sestavili novo skupno tarifo za prevoz blaga med obema deželama ter za tranzitni promet.

ZVEZA NOVINARJEV JUGOSLAVIJE IN REPUBLIŠKA DRUŠTVA NOVINARJEV BODO ORGANIZIRALI

Teden jugoslovanskega tiska

Beograd, 2. sept. (Tanjug). Konec novembra bodo v vsej državi praznovali »Teden jugoslovanskega tiska«, ki ga bodo organizirali Zveza novinarjev Jugoslavije ter republiška društva novinarjev ob 10-letnici osvoboditve naše dežele. Proslava bodo počastili z vrsto svečanih akademij, razstav, prireditev, ustnih časopisov in predavanj o jugoslovanskem tisku, ki bodo ne samo na večjih zborskih, temveč tudi v šolah.

V Srbiji bo ta proslava ena izmed največjih kulturnih manifestacij po vojni. Raznih svečane akademije, ki bo 20. novembra v Beogradu, bodo uredili na 1000 m² prostora veliko razstavo tiska. Razen časopisnoizdatniških podjetij, uredništva časnikov iz Beograda in s podeljenja, radijskih postaj in časopisnih agencij bodo na razstavi sodelovala tudi podjetja in ustanove, ki so tesno povezane z informiranjem javnosti. Tako bodo sodelovala pošta, brozjav in telefon, podjetja radioindustrije, papirnice, grafični zavodi in drugi. Glavni beograjski časnik in jugoslovanske agencije bodo imeli posebne stojnice, kjer bodo prikazali delovni proces v zvezi s pisanjem in urejanjem vesti, poročil in člankov.

Na stojnicah bodo tudi tehnična sredstva, ki so nujno potrebna v novinarstvu, kakor so teleprinterji in druge sodobne naprave v časopisnih podjetjih in ustanovah. Beograjska radijska postaja bo razstavila studio z vso potrebno opremo, iz katerega bodo oddajali vseh sedem dni proslave, uredništvo »Jezica« pa bo uredilo atelje, v katerem bodo delali najuglednejši karikaturnisti tega lista. Direkcija PTT bo razstavila heliograf (aparatus za prenos fotografij s pomočjo radijskih valov) in druga sredstva za zvezo.

EDVARD KARDELJ NA MEDNARODNI GRAFIČNI RAZSTAVI

Predvčerajšnjim dopoldne je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tovariš Edvard Kardelj obiskal Moderno galerijo v Ljubljani in si z zanimanjem ogledal mednarodno grafično razstavo. Tovariš Kardelj je bil v spremstvu svoje žene tovarišice Pepe Kardelj. Visoka gosta je spremljal na razstavi dvoranah ravnatelj Narodne galerije v Ljubljani dr. Karel Dobida. Tovariš Kardelj se je posebno zanimal za posamezne umetnike in njihovo tehniko ter umetniške probleme sploh.

OBISK VISOKIH INDIJSKIH SINDIKALNIH PREDSTAVNIKOV

Sredi oktobra bosta prispele v našo državo predsednik Nacionalnega kongresa indijskih sindikatov G. T. Ambedkar ter podpredsednik sindikatov R. H. Varma, ki bosta gosta Zveze sindikatov Jugoslavije.

PRED PRIHODOM KITAJSKE SINDIKALNE DELEGACIJE

Delegacija Vaskitaške federacije sindikatov bo odpotovala 15. t. m. iz Pekinga v Jugoslavijo. V delegaciji bodo: podpredsednik federacije Lin Ning kot njen vodja, član tajništva federacije Cang Su Tsai ter podpredsednik sindikatov delavcev težke industrije Sih Lei I.

JUGOSLOVANSKO-BURMANSKO TRGOVINSKO ZBORNICHO BODO USTANOVILI

V zvezni zunanjetrgovinski zbornici obravnavajo možnost, da bi ustanovili Jugoslovansko-burmansko trgovinsko zbornico. Kaže, da jo bodo zelo kmalu ustanovili. Njena naloga bi bila podpirati izboljšanje trgovinskih odnosov med obema deželama.

GOSPODARSTVENIKI PAKISTANA V JUGOSLAVIJI

Predsednik Zveze pakistanskih trgovinskih zbornic G. Rangu Vala in predstavnik pakistanske vlade g. Vajid Kan bosta prispele 5. septembra v Jugoslavijo. V naši deželi bosta obravnavala prečra vprašanja gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Pakistanom.

OBETA SE VEČ ZAKONOV S PODROČJA ZDRAVSTVA

Včeraj se je v Beogradu začela skupna seja odbora za socialno politiko in ljudsko zdravstvo Zveznega izvršnega sveta ter skupne komisije Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za sestavo predpisa o organizaciji zdravstvene službe.

Najugodnejše lahko prodaste ali kupite motorna vozila in dele prek podjetja »MOTORIST« - ZAGREB Krašova 16, tel. 33-630

Z otvoritve zagrebškega velesejma

(Nadaljevanje s 1. strani)

zrcalijo v njem daljnosežne spremembe na vseh področjih družbenega življenja, zlasti v gospodarstvu. Mnogič je poudaril, da je dosegla Jugoslavija velik napredek v razvoju proizvajalnih sil, predvsem industrije, čeprav je zadevala na izredne ovire sprito podčelovane gospodarske zaostalosti stare Jugoslavije, vojnega opustošenja in velikih težav po letu 1948.

»Z intenzivno industrializacijo,« je rekel Nikola Minčev, »smo, naslonjeni predvsem na lastne sile, dosegli zelo pomembne uspehe. Vsi znaki kažejo, da bo industrija tudi letos močno napredovala tako v povečanju proizvodnje kakor tudi v izdelovanju novih izdelkov, v zboljšanju kakovosti in razširitvi izbire. Naravno je tedaj, da nudi gospodarstvo Jugoslavije na novi, višji ravni tudi večje možnosti za izmenjavo s tujino in hkrati omogoča večji promet znotraj dežele,« je rekel potem Minčev. »Čeprav je letošnji velesejem po svoji namembnosti trgovskega značaja, vendar najprej osvetljuje nenehno naraščanje gospodarskih možnosti naše dežele in razširitev gospodarskih stikov z mnogimi trgi sveta.«

Nikola Minčev je poudaril, da je tudi letošnji zagrebški velesejem eden izmed instrumentov jugoslovanske politike, katere cilj je razvijanje in razširitev gospodarskih stikov in trgovinskih zvez z vsemi deželami sveta. Izrazila je prepričanje, da bomo v tem oziru dosegli lepe uspehe. Izrazil je pripravljenost Jugoslavije, da ne glede na ideološke

razlike in družbeno ureditev nadaljuje politiko širokih gospodarskih in trgovinskih zvez z mnogimi deželami na svetu. Poudaril je, da ima Jugoslavija že zdaj trgovinske in plačilne pogodbe z 38 deželami, razen tega pa trgovske stike še s 25.

Po svečani otvoritvi so si udeleženci ogledali velesejem, na katerem razstavlja svoje izdelke blizu 550 tujih in nad 600 jugo-

slovanskih razstavljalcev. Tuji razstavljalci iz 21 dežel so razstavili nad 2800 izdelkov, v glavnem stroje ter industrijske in rudniške opreme, prevoznih sredstev in naprav za pospeševanje kmetijstva. Jugoslovanski razstavljalci so razstavili nad 3700 industrijskih, obrtnih in kmetijskih izdelkov in pridelkov, ki pridejo v poštev za mednarodno izmenjavo.

Prilave na jesensko setev

Beograd, 2. septembra (Tanjug). V žitornih krajih naše države so se začele priprave na začetek jesenske setve. Semenačnice in podjetja za promet z žitom so pripravila kvalitetno seme, začel pa se je tudi dovoz umetnih gnojil. Kaže, da bo v prvi polovici septembra prišlo do vrste sestankov predstavnikov kmetijskih zbornic in kmetijskih podjetij, na katerih bodo storili skupne ukrepe za zagotovitev vsega potrebnega za jesensko setev. Upravni odbor Zveze kmetijskih zbornic Jugoslavije bo imel 9. septembra posebno sejo, na kateri bo obravnaval ukrepe, ki jih morajo storiti kmetijske organizacije, da bi bila jesenska dela pravočasno zaključena. Upravni odbor je priporočil kmetijskim organizacijam, naj se nemudoma lotijo popravila kmetijskih strojev, tako da bi se setev začela pred obiranjem koruze. Razen tega bo Zveza kmetijskih zbornic pozvala kmetovalce, naj pobite z jesenskimi deli, da jih morebiti ne bi iznenadil dež.

Za jesensko setev so zagotovljene precejšnje količine kvalitetnega semena in umetnih gnojil. Semenačne so pripravile do slej okrog 40.000 ton tako imenovane aprobirane sortne semena. Kmetovalcem, ki so pridelali to seme, bodo izplačali posebno premijo v znesku 10 do 14 din iznad cene trgu namenjenih pšenice. Kmetovalci pa so zahtevali, naj jim premijo zvišajo, ker so imeli spričo slabega vremena večje stroške za varovanje in vskladiščenjem semena. O tej zahtevi bo razpravljala upravni odbor Zveze kmetijskih zbornic na seji 9. septembra.

V Zvezi kmetijskih zbornic poudarjajo, da letos ne bo težav pri zagotovitvi semena, razen v nekaterih okrajih v Srbiji, kjer je žito zaradi toče in poplav slabo obrodilo.

Kar zadeva umetna gnojila, poudarjajo v Zvezi, da so že zagotovili 70 tisoč ton dušičnih, 120 tisoč ton fosfornih in 30 tisoč ton kalijevih gnojil. Vendar pričakujejo, da bo potrošnja večja.

IZ SLAVNIH DNI NARODNOSVOBODILNIH BOJEV

Zdenska vas je zavzeta

Danes in jutri bo v Mokronogu velika proslava ob obletnici ustanovitve XII. brigade. To bo letošnje največje partizansko slavo v novomeškem okraju. Ob tej priložnosti se bodo zbrali v partizanskem Mokronogu vsi preživeli borci te brigade z njimi pa bodo prišli tudi borci drugih brigad in partizanskih enot, člani množičnih organizacij in dragi, da skupno proslavijo pomembno obletnico. V spomin na boje in žrtve XII. brigade objavljamo naslednji prispevek tovarišice Ljudmille Kresetove-Maruse, nekdanje komisarke brigade.

Januarja 1944. Mrzla zimska noč. Strazarji prestopajo z noge na nogo, kajti ostra burja zavija in tuli okrog hiš v vasi Brezje pri Trebelnem. XII. brigada je dobila nalogo za dolg premik na nove položaje. Vsi bataljoni so že pripravljani.

Pregled orožja pred akcijo na sovražnikovo postojanko

Brigada je krenila. Zamisljeni smo korakali v koloni drug za drugim. Vpraševali smo se, kako bo tam, kakšne boje bomo imeli in ali bomo uspeli. Spuščali smo se z vasi Brezje proti dolenski prog. Pri Poniškavcih smo prešli prog in se obrnili proti Žužemberku. Zjutraj smo prišli v Žužemberku so nas obiskali člani štaba divizije in politkomisar VII. korpusa tov. Bolko. Po teh obiskih smo šodili, da imamo pred sabo zahtevno nalogo. Tu smo podnevi počivali, ponoči pa nadaljevali pot v Suho krajino proti Zdenski vasi. Že ponoči smo prišli na cilj in se nastanili v vasi Kočevje. Laze in hločevje. To so bili naši novi položaji. Kurir iz štaba divizije nas je že čakal z ukazom za akcijo. Komendant brigade Jerman je sklical štabe bataljona, jim dal povelje in vsak bataljon je hitro odšel na svoje mesto.

Brigada je imela nalogo onemogočiti sovražnika, da bi uporabljal prog Grosuplje-Kočevje. Morali smo jo popolnoma uničiti. V Zdenski vasi in Račni pa sta bili sovrážni postojanki. Dva bataljona naše brigade sta bila neprestano v zasedi, en bataljon pa je rušil prog. Noč za nočjo je bilo slišati s proge klice: »Ho-ruki! Ho-ruki! Delo je vzlic temu, da so bili borci zelo utrjeni, dobro napredovali. Zjutraj je odšel bataljon ves premočen in utrjen počivati, zvečer pa v zasedi. Bataljon iz zasede pa na prog.

Globok sneg, huda zima, sovražna letala, ki so vsak dan obletavala naše položaje, nam pač niso bili prijatelji. Ne bom pozabila nekake meglenega jutra. Bila sem pri zasedi III. bataljona. Borci so ležali v snegu vsi premraženi in neprepani, brez hrane. Kuharji niso mogli hrane redno pošiljati na položaj, ker je sovražnik letalo kaj hitro našlo mulo, ki nam je nosila tako težko pričakovani močnik. Ognja nismo smeli kuriti, ker bi nas lahko izdal dim. Med nami sta bili tudi dve mladi partizanki. Ančka ni bila stara niti 16 let. V obraz sta bili popolnoma modri in drgetali sta z zobmi. In v tem razpoloženju so borci govorili: »Zakaj ne napademo teh Svabov, zakaj jih samo gledamo?« In tako nikamor ne upajo. Večkrat so skušali Nemci prenesti brigado s položaja, ni jim pa uspelo priti niti kilometer daleč iz postojanke. Bili so ujeti v Dobrem polju kot miši.

postojanke prvi dan ni zavzela, smo jo naslednji dan napadli mi.

Ves dan smo se pripravljali na to akcijo. Treba se je bilo dobro pripraviti, sovražnik je bil močan. Komendant prvega bataljona je sklical zbor. Ta bataljon je imel najbolj važno nalogo. »Kdor se prostovoljno javi za bombarji, naj stopi naprej!« je zaklical. Med prvimi se je javila sekretarka SKOJ Jana, za njo pa še 13 prostovoljcev, ki so bili pripravljeni darovati svoja mlada življenja. Veselo se je usmehnil tovariš Bljak in se obrnil k svojemu politkomisarju: »Torej bombarjev več kot dovolj! Bombaži so se oblekli v bele plašče, vzeli klesce za rezanje žice in bataljona sta se počasi pomikala proti Zdenski vasi. Naše havbice in metali miš so že začeli obstreljevati postojanko, v kateri je bilo približno 500 Nemcev. Hločevje in bukanerjev je sovražnik srdito ostreljal; krogle so živžvale okoli nas. Rakete so živžvale v zrak in razsvetlevale čistino.

Bombastična Jana pripoveduje: »Kroglo so nam živžgale mimo ušes, mi pa smo se brezslušno ko mačke plazili proti žici. Zavesitvo se je. Vrgli smo se na tla. Pred nami je bila žica, za nami pa se je pomikal ostali bataljon. Začeli smo rezati žico. Prijetno nam ravno ni bilo. Ležati na hrbi čisto blizu sovražnika in poslušati škrtanje naših škarij. Hrabrilo nas je to, da je bil za nami bataljon. Prezerali smo žico in se v Jurisju pognali naprej.«

V vasi je nastala prava panika. Nemci in belogardisti so odmevali orožje, bežali in se predajali. Pobegnili so nam iz Zdenske vasi samo zato, ker je nemški tank neprenehoma pastiral na enem koncu vasi. Pod varstvom tega tanka so se nekateri lahko umikali. S seboj so stegnili odnesli samo svoje ranjence, ves njihov material pa smo zaplenili. Močno utrjeni bunkerji so bili razdejani. Nastal je pravi prehlad. Povsod tema. Razbite hiše, beganje sem in tja, vpitje civilistov in vojakov. V neki hiši smo našli v postelji skrtega kaplana. Da bi nas prevaril, je sedelo na postelji mlado dekle in jokalo, češ da ji je brat na smrt bolan. Ko je komendant bataljona odgnal odoje, je dekle še huje zajokalo. Zagledali smo oblečena in s pištolo oborožena kaplana. Smrtno preplisan se je gledal. Izgovarjal se je, da se je zato skrtil pred nami, ker je slišal, da režejo duhovnikom glave. Kako naiven izgovor za oborožena duhovnega pastirja!

Veseli so se zjutraj bataljoni vračali k počitku v vasi Vodice. Glavni del naše naloge je bil izvršen. Čakalo nas je še rušenje proge. Spet smo se je lotili. Rušili smo jo vse od Grosuplje do Kočevja. Kurili smo velike ognje v vake vročine aktivile. Dolga vrsta teh ognjev je gorila na prog, ob njih pa smo se grel in peli.

PEREČ PROBLEM ODKUPA KMETIJSKIH PRIDELKOV

Kam z letošnjim sadjem?

Letos je sadje izredno bogato obrodilo. Dovolj ga je na Dravskem polju, na vsem Stajerskem, na Primorskem in v Beli krajini, toda na tržiščih naših potrošniških mest se dobra letina kaj malo pozna: sadja je sicer dovolj na stojnicah, je pa razmeroma zelo drago, zaradi česar je po našem mnenju povpraševanje. Na drugi strani pa so proizvajalci brez moči, da bi na trgu sami posredovali, kajti predalec so s svojimi prevoznimi sredstvi od tržišč in tako njihovo sadje zaman čaka kupce in se deloma uničuje v sadovnjakih. Takšen je položaj na Dravskem polju, nekoliko bolj je v Beli krajini, najslabše pa na Primorskem. Tam je zrela že grozdje, ki ga nihče ne odkupuje. V Dorenbergu na primer kmetijska združena grozdje komisijsko prevzema le pod pogojem, če bodo prišli ponj trgovci, v nasprotnem primeru pa grozdje propade v skladiščih, seveda v škodo vinogradnika. V Beli krajini krizo trenutno blaži »Belsade, kamor vozijo kmetje jabolka po 8 din/kg. Zelo lepša jabolka iz samega okolice, ki bi šla zlahka za izvoz, se celo delavcem v tovarni zdj škoda, ker jih morajo predelovati s slabšimi vrstami vred. Tak je sedanji položaj, ko so dozorele šele zgodnje sorte. Kaj pa bo jutri? Z obstoječimi stroji »Belsade« lahko predela približno 100 vagonov jabolk letno. Letos pa predvidevamo samo v bistrem črnomeljškem okraju 250 do 300 vagonov pridelka. Na »Belsade« se zanašajo tudi novomeški okraj s 150 vagoni jabolk in kočevski, kjer bo samo na novih nasadih državnih posestev pridelok okoli 300 vagonov jabolk. Če trgovina pravočasno ne bo posegla vmes, bo v sadnih okoliših pravcata katastrofa, kar prav gotovo ne bo stimulativno za razvoj in napredek našega sadjarstva.

Takšna davčna oprostitvev je ustvarila zelo ugodno razpoloženje za obnovo, s čimer se je dvignila lanska in letošnja proizvodnja.

Pred vojno so bila slovenska jabolka najbolj cenjena jemensko in zbirsko sadje na domačih in tujih tržiščih. V naši republiki znasa potrošnja sadja od 28 do 30 kg na osebo letno, v druge republike smo ga do sedaj izvažali nad 20.000 ton, v sadne izdelke (marmelado, sokove in jabolčnice) pa ga predelamo letno 20 do 30 tisoč ton.

Kam bomo šli z letošnjimi vrški sadja? Ali bomo po tolikih gmotnih žrtvah, s katerimi smo naša sadjarstva komaj za silo potisnili naprej, dovolili, da nam sadovi propadajo? Zdaj je na vrsti trgovina, da s svoje strani podpre razvoj in napredek sadjarstva. Toda, sodeč po letošnjem odkupu češeni, ki je bil klavrn, in po slabih znakih odkupa zgodnjega jemenskega sadja, opozarjamo, naj vsi, ki se ukvarjajo z odkupno politiko, sprejmejo najdejo ustrezno rešitev tega problema. Jak.

500 VZORCEV RAZNIH VIN EVROPSKIH DRŽAV PET STO POKUŠENJ

VINOGRADNIŠKI IN KLETARSKI STROJI

Strokovni filmi itd.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE TIŠOVA CESTA 18

USPEHI NAŠE GOSPODARSKE DELEGACIJE V MOSKVI

RAZŠIRJENO GOSPODARSKO SODELOVANJE med našo državo in Sovjetsko zvezo

Moskva, 2. sept. (Tanjug). — Snoči sta podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović in prvi podpredsednik sovjetske vlade Anastas Mikojan podpisala protokol o jugoslovansko-sovjetskih gospodarskih razgovorih. Razen članov jugoslovanske delegacije in veleposlanika Vidiča so bili navzoči tudi prva podpredsednica sovjetske vlade Kaganovič, Pervuhin, podpredsednika Malenkov in Saburov, predsednik komisije za mednarodne zadeve Vrhovnega sovjeta Suslov, ministra Lomahov in Tihomirov, namestnika zunanjega ministra Kuznjecov in Zorin ter drugi.

O razgovorih je bilo potem objavljeno naslednje skupno uradno poročilo:

»Od 23. avgusta do 1. septembra so bili v Moskvi razgovori med gospodarsko delegacijo vlade FLRJ s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Svetozarom Vukmanovićem-Tempom na čelu in gospodarsko delegacijo vlade ZSSR pod vodstvom prvega podpredsednika vlade Anastasa Ivanoviča Mikojana.

Proučili so vprašanja menjave blaga in gospodarskega sodelovanja ter nekatere možnosti za dolgoročno sodelovanje med FLRJ in ZSSR. Obe delegaciji je navdajala želja, da se gospodarski odnosi med obema državama razširijo, za kar so možnosti in koristi na obeh straneh, ter sta soglašali glede nadaljnega razvoja gospodarskega sodelovanja, vedoč, da pomeni to tudi prispevek h krepitvi mednarodnega gospodarskega sodelovanja nasploh. Posebej sta proučili vprašanja v zvezi z menjavo blaga, možnosti dolgoročnih sporazumov o dobavi proizvodov, važnih za obe državi, kakor tudi finančno-kreditna vprašanja. Pogajanja so potekala v duhu medsebojnega razumevanja in teženj, da bi gospodarsko sodelovanje med obema državama ustrezalo obojestranskim gospodarskim koristim.

Dosežen je bil sporazum, naj menjava blaga v prihodnjih treh letih doseže znesek 70 milijonov dolarjev letno za vsako stran, ter da bosta ena kakor druga stran izkrenili vse potrebno za njeno nadaljnje razširjenje v naslednjih letih.

Sporazumeli so se tudi, da bo januarja 1956 s posebnim protokolom podrobneje urejena menjava blaga v prihodnjem letu, tako da bodo sestavljeni novi sezname blaga kot priloga k sedaj veljavnemu trgovinskemu sporazumu, ki je bil sklenjen v Moskvi dne 5. januarja t. l.

Dosežen je bil sporazum o dolgoročnih dobavah proizvodov, ki se zanje zanima FLRJ (premog za koks, nafta in bombaž), ter proizvodov, na katerih je zainteresirana ZSSR (boksit, svinec, tobak in konoplja).

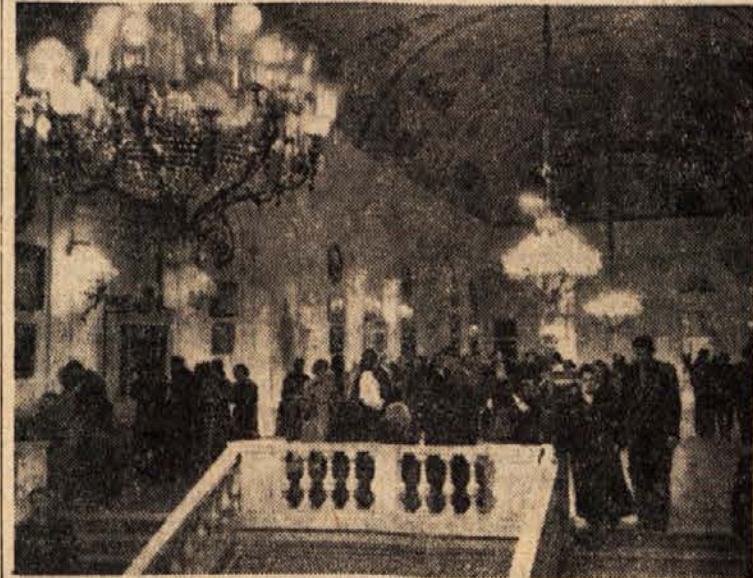
Obe delegaciji sta se sporazumeli, da se v kratkem sklene sporazum o tehničnem sodelovanju in izmenjavi tehničnih izkustev med FLRJ in ZSSR, ki bo v skladu s predpisi, kakor veljajo v obeh državah, uredil sodelovanje med podjetji in ustanovami, kakor tudi o izmenjavi izkustev in tehničnih naprav v gospodarstvu, vključno licenc in tehnične dokumentacije. Da bi se pospešilo tako sodelovanje, so se sporazumeli o ustanovitvi posebnega sklada, v katerega bosta obe vladi prispevali v določenem sorazmerju vsaka svoj delež.

Kar zadeva dolgoročno sodelovanje, sta delegaciji izmenjivo misli in se sporazumeli, da bodo januarja 1956 sklenjeni sporazumi o kreditih Jugoslaviji za plačilo surovin, nabavljenih v ZSSR v znesku 54 milijonov dinarjev, tako da se bodo porabili v treh letih. Nadalje je bil dosežen sporazum o kreditih Jugoslaviji v potrebnih zneskih za plačilo načrtov, opreme in drugega materiala za gradnjo tovarne dušičnih gnojil z zmogljivostjo 220 tisoč ton letno skupno z ustrežno termoelektrarno, tovarne superfosfata z zmogljivostjo 250.000 ton letno skupno s tovarno žveplene kisline, dalje o kreditu za rekonstrukcijo treh manjših rudnikov in še o posojilu Jugoslaviji v devizah ali zlatu v znesku 30 milijonov dinarjev, ki ga bo lahko Narodna banka FLRJ izkoristila v dveh do treh letih. Vsi ti kreditni sporazumi bodo sklenjeni za dobo deset let in se bodo krediti obrestovali po 2%.

Proučili so tudi možnosti kompenzacijskih in investicijskih pogodb za druge industrijske namene. Izmenjene so bile misli še

o možnostih sodelovanja v izkoriščanju jedrske energije v mirnodobne namene.

Včeraj je jugoslovanska delegacija obiskala tovarno letalskih motorjev v Moskvi, zvečer pa je bila v »Velikem teatru«, kjer so uprizorili opero »Ivan Susanin«. V družbi z jugoslovansko delegacijo so bili v gledališču tudi namestnik ministra za zunanje zadeve Zorin, namestnik ministra za zunanjo trgovino Kumkin ter jugoslovanski veleposlanik Vidič.

Foyer »Boljšega teatra« v Moskvi

USPELA DIPLOMATSKA IGRA

Angleži posredovalci v sporu zaradi Cipra

London, 2. sept. (AFP). Zunanji ministri Velike Britanije, Grčije in Turčije so davi nadaljevali proučevanje ciprskega vprašanja v okviru obrambe Vzhodnega Sredozemlja. Po mnenju opazovalcev kaže sinoči objavljeno skupno poročilo na znatne razlike v glediščih Grčije in Turčije o ureditvi tega vprašanja. Angleški krogi ne prikrivajo presenečenja sprčo odločnosti, s katero je Fatih Rustu Zor-

lu zagovarjal turško tezo in se izrekel proti sleherni kompromisni ureditvi. Pristojni angleški krogi napovedujejo, da bo zdaj Macmillan »skusil zblížiti« grško in turško stališče in najti kompromis, ki bi ohranil koristi Velike Britanije in vse Atlantske zveze. Macmillan se je danes opoldne privatno razgovarjal s turškim zunanjim ministrom na kosilu, ki mu ga je priredil turški odpravnik poslov v Londonu Farul Berkol.

Včeraj je Zorlu obrazložil stališče turške vlade, ki je za status quo, v drugem primeru pa za priključitev otoka k Turčiji. Snoči objavljeno prvo skupno uradno poročilo povzema izjave vodij vseh treh delegacij na prvih sejah konference.

Med drugim ugotavlja, da je britanski zunanji minister Macmillan posebej govoril o strateškem pomenu Cipra ter o pripravljenosti angleške vlade, da prizna prebivalstvu na otoku krajevno samoupravo. Velika Britanija, je dejal se »ne more odpovedati svojim koristim in tudi ne odgovornostim.« omogočila pa bo ustrezno rešitev spornih vprašanj. Grški zunanji minister Stefanopoulos je priznal potrebo angleške pristojnosti na Cipru, vendar bi bila obrambna vrednost britanskih oporišč na otoku mnogo večja, ko bi se sovrastvo ciprskega prebivalstva spremenilo v dobrovoljno sodelovanje. To pa bi bilo mogoče doseči, ko bi Cipru priznali pravice do samoodločbe. Grčija bi jamčila za

Delegati OZN proučujejo

naš novi komunalni upravni sistem

Beograd, 2. sept. (Tanjug). — Snoči se je s svečano sejo začelo delo regionalne skupine OZN, ki bo proučila razvoj krajevnih upravnih skupnosti v naši državi. To delo bo opravila tudi po drugih deželah vzhodnega Sredozemlja. Na seji, ki jo je vodila članica Izvršnega sveta LRS Olga Vrabčić, je v imenu Zveznega izvršnega sveta Zdenko Has pozdravil zbrane delegate. Obeležil je pomen akcije OZN za medsebojno spoznavanje razvoja krajevnih upravnih skupnosti v raznih državah. Omenil je, da se je delo študijske skupine OZN v Jugoslaviji začelo prav na dan, ko se v Jugoslaviji uveljavlja novi komunalni sistem. V imenu sekretariata OZN je govoril potem Charles Alopah, ki je razvil načrt dela študijske skupine v Jugoslaviji, Grčiji in Izraelu. Potem je Olga Vrabčić obširno poročala o razvoju komunalnih

skupnosti v Jugoslaviji. Danes je skupina odptovalna na teren in bo najprej obiskala občino Melenci v zrenjaninskem okraju. Pozneje pride tudi v Velenje in v Zreče.

Vtisi sirijske gospodarske delegacije ob obisku v Jugoslaviji

Beograd, 2. sept. (Tanjug). Direktor za gospodarske posle sirskega gospodarskega ministrstva gospod Nasuk Dakak, ki se je kot vodja sirske gospodarske delegacije mudil kakih 10 dni v Jugoslaviji, je z letalom odptoval nazaj v Damask. Pred odhodom je rekel sodelavcu Tanjuga, da je ob obisku v jugoslovanskih tovarnah dobil vtis, da bo mogoče menjavo blaga med obema deželama občutno povečati. Videl je, da naše tovarne že sedaj proizvajajo veliko proizvodov, ki jih v Siriji potrebujejo.

Dvomljni rezultati

Šigemicove vojaške in gospodarske misije v Washingtonu

Washington, 2. sept. (Tanjug). Japonski zunanji minister Šigemicu bo odptoval iz ZDA brez pričakovanih uspehov, če ne štejejo formulacij o običajnem soglasju, doseženem med obravnavanjem mednarodnega položaja. Šigemicu ni dosegel uspeha v nobenem izmed mnogih vprašanj. Odprta so ostala vprašanja o ameriški finančni pomoči Japonski za oborožitev, o

znižanju okupacijskih stroškov, izpustitvi več sto japonskih zločincev ter o privolitvi ZDA v povečano trgovinsko menjavo med Kitajsko in Sovjetsko zvezo.

O Šigemicu so nekateri vodilni ameriški časniki pisali, da je bil še nedavno tudi sam vojni zločinec. Edino, kar bi lahko po mnenju ameriških časnikov dosegel v ZDA, bi bil sporazum, da se Japonska oboroži. Japonska vojska naj bi štela po načrtih japonske vlade 180.000, po ameriških pa najmanj 350.000 vojakov. Neuspeh njegovega obiska pojasnjujejo dobri poznavalci ameriške politike z nezaupanjem ZDA nasproti Japonski, ki je bila še včeraj sovražnik, z možnostjo konkurence na vseh področjih, zlasti pa z vojaško in gospodarsko nestabilnostjo japonske vlade ter močnejšo težnjo celo tokijskih uradnih krogov po večji neodvisnosti Japonske od ZDA.

Tokio, 2. sept. (AFP). Poročilo o japonsko-ameriških pogajanjih in vojaških obveznostih, ki jih je prevzel Šigemicu, je zbudilo v Tokiju neprijetne občutke in skrbi. V svojih prvih komentirjih tisk poudarja, da parlament nikoli ni sprejel Šigemicovega obrambnega načrta. Razen tega se listi ne strinjajo v celoti z morebitnim pošiljanjem japonskih čet čez morje, oziroma s prekinitvijo japonsko-sovjetskih pogajanj. Do tega bi nedvomno prišlo, če bi sprejel Dullesov načrt o ustanovitvi mešanega japonsko-ameriškega vojaškega odbora.

Z VSEH STRANI SVETA

ZSSR
»FORGY IN BESS«
POVAJLJENA V GOSTE
Washington, 2. sept. (AP) Sovjetsko veleposlanstvo je objavilo, da je sovjetska vlada povabila svitvi članski ansambel »Porgy in Bess« v Sovjetsko zvezo. Povabilo je bilo sprejeto in ansambel bo konec leta nastopil v stolimensko Gershwinovo opero v Moskvi in po drugih sovjetskih mestih.

RIZ ZA SEVERNI VIETNAM
Rangun, 2. sept. (AFP) Sovjetska zveza je podarila Severnemu Vietnamu 150 tisoč ton riža, kapljenega v Burmi. Prvi del, kakih 8000 ton, so že prepeljali z ladnjami iz Ranguna v Hajfong.

ZDA
PRITOŽBE
MISSISSIPPSKIH ČRNCV
Washington, 2. sept. (Reuter) — Ameriško pravosodno ministrstvo je odredilo preiskavo, da bi ugotovili, ali so bile med nedavnimi volitvami v Missisipiju kršene ustavne pravice črncov. V uradnem poročilu je rečeno, da je ministrstvo prejelo vrsto pritožb, da so črncem odkrili volilno pravico na krajevnih volitvah v državi Missisipi, čeprav imajo po zakonu enake pravice kakor ostali državljani.

MADŽARSKO
»USTRAHOVANJE« AMERIKE
Washington, 2. sept. (AFP) Ameriško znanje ministrstvo je ponovno protestiralo pri madžarski vladi zaradi »aretacije madžarskih namestencev v ameriškem veleposlanstvu v Budimpešti, hkrati je zahtevalo, naj madžarsko veleposlanstvo v Washingtonu opusti razširjanje vesti iz madžarskih virov v ZDA.« V svoji notji pripominja, da gre za represivne ukrepe, ki jih bodo ukinili, brž ko bo konec madžarskih »ustrahovalnih dejanj«.

ITALIJA
KONGRES SLAVISTOV
Rim, 2. sept. (AFP) Tu so se včeraj začeli mednarodni slavistični kongres, na katerem se je zbralo mnogo znanstvenikov iz Evrope in Amerike. Tako so med drugimi prišli na kongres predsednik Srbske akademije znanosti dr. Aleksandar Belli, član sovjetske Akademije znanosti Vinogradov, danski prof. Petersen ter slavisti z univerz v Franciji, ZDA, Zahodni Nemčiji, Italiji in drugih deželah.

ŠVEDSKA
RADIOFONSKA KONFERENCA
Stockholm, 2. sept. (Reuter) — V Göteborgu se je začela mednarodna konferenca o pomorskem radijsko-telefonskem prometu. To je prva konferenca te vrste, na kateri sodeluje nad 100 delegatov iz 14 evropskih dežel. ZDA so poslale svoje opazovalce na konferenco, ki naj bi sprejela vrsto konvencij o frekvencah in radiofonskem prometu v pomorstvu.

SUDAN
UPORNIKI V GORAH
EKVATORIJE
Kartum, 2. sept. (AFP) Po uradnih podatkih sta se dva častnika s 200 vojski — posadali vata nek uporniških čet z juga — umaknila v pragozdov vzhodno od Ekvatorije. Nadaljnja dva častnika iz 57 vojakov pa so se vrnili v Torito in se predali oblastem. Področje, na katerega so se zatekli uporniki, je na meji Ugande. Pokrajina je težko prehodna in gore so ponekod visoke tudi do 3000 m.

PO ZADNJIH NEMIRIH PRI GAZI

Demarša zahodnih sil v Kairu in Tel Avivu

Kljub načelni privolitvi Egipta in Izraela v opustitev sovražnosti je položaj zaradi novih incidentov zelo resen

London, 2. sept. (AFP) Ravnatelj oddelka za Palestino v egiptovskem obrambnem ministrstvu polkovnik Gohar je novinarjem izjavil, da se okrog Gaze kljub načelnemu pristanku obeh strani na prekinitev sovražnosti boji med egiptovskimi in izraelskimi silami nadaljujejo. Egipci je sprejel načelo premirja, je dejal, mir pa ni mogoč, če naši nasprotniki ne bodo sprejeli zahtev generala Burnsa.

Streljanje na obeh straneh v zadnjih 24 urah ni ponehala. Obe strani sta imeli znatne izgube. Po egiptovskem uradnem poročilu so Izraelci v sredo ponoči napadli izpostavljene položaje v egiptovskem pasu pri Gazi, obstrleljivali vas Abasan s topovi in z oklepnimi avtomobili vdrli v egiptovsko taborišče Junis. Boji so trajali vse do zore.

Po izraelskem uradnem poročilu so Egipčani dan prej s prodorom na 15 km daljave od Tel Aviva resno ogrozili varnost Izraela, tako da niso druge izbire, kakor da jo za vsako ceno zavaruje. Zato je egiptovska vojska napadla egiptovsko vojaško taborišče Kan Junis, ki je sikhodna točka za napade terorističnih skupin na izraelske položaje. Predstavniki izraelske vlade pa je še posebej izjavil, da je izraelsko lovsko letalo včeraj blizu Gaze sestrelilo dva egiptovska reaktivna lovca, ki sta krožila nad izraelskim

ozemljem. Prvi je eksplodiral v zraku, drugi je tresčil na izraelska tla.

Iz New Yorka poročajo medtem, da je izraelska delegacija v OZN izročila predsedstvu Varnostnega sveta seznam zadnjih incidentov pri Gazi. Egipčani so v poslednjih treh dneh ubili skupno 15 Izraelcev.

Predstavniki britanskega zunanjega ministrstva je v tej zvezi novinarjem dejal, da je Velika Britanija v posebni demarši opozorila Egipci in Izrael na nevarno

politično povračilnih ukrepov. — Ameriška, angleška in francoska vlada se zato stalno posvetujejo o položaju pri Gazi in so obvestile obe strani, da podpirajo predloge generala Burnsa, ki je terjal ukinitve sovražnosti.

Po zadnjih bojih sodijo v Tel Avivu, da je sedanji položaj resnejši, kakor je bil vse od leta 1948, ko se je vojna končala. Če bi se napetost še zaostrila, bo treba računati s tem, da bodo incidenti prerasli v novo vojno stanje na področju okrog Gaze.

PISMO IZ NEW YORKA

(Od našega stalnega dopisnika)

New York, avgusta

Razburjeni glas župana Toringtona je 19. avgusta navezvedgoda zbudil guvernerja države Connecticut:

»Nesreča!« je drhtel glas Williama Carola. »Reke teko po glavnih ulicah, trgovine in hiše so pod vodo, položaj je od trenutka do trenutka nevarnejši.«

Guverner je vstal, obul skornje in odšel v vihar. Tri dni pozneje so njegove države razglasili za področje katastrofe skupaj s petimi drugimi sosednimi enotami na severovzhodu ZDA. Tisto, kar je bilo videti kot zadnji priisk pojemajočega orkana, drugega po vrsti v letošnjem poletju, se je pokazalo kot najhujša elementarna nesreča. Človeških žrtev je bilo nad 200, gmotna škoda pa znaša nad 3 milijarde dolarjev.

Paniko v poplavljenih pokrajinah so spremljale alarmantne vesti iz ogroženih krajev. V nekem mestu se je policija vozila po ulicah s kamioni, na katerih so bili pritrjeni zvočniki, da je obveščala ljudi, da je voda podra bližnji jez. Ekipa Rdečega križa in vojske so se na moč trudile, da bi preprečile peganjico in so uničile velike množine pokvarjenih živil v skladiščih. Nad 30.000 družin je ostalo brez

strehe. Zivljenje pa se le počasi vrača na opustošeno področje, ki ga je zapustila za seboj deroča voda.

Orkan 1955 je bil »ojačena« izdaja orkana 1954. Takrat je Massachusetts doživel katastrofalno opustošenje, človeških žrtev pa je bilo manj kakor zdaj. Državnemu meteorološkemu zavodu so očitali, da ni dovolj opozarjal ljudi. Tokrat je signaliziral, da se bodo utrgali oblaki, toda alarm je bil spet nezadosten, da bi preprečil nesrečo. Zdaj v Washingtonu proučujejo vprašanje, kaj bi mogli v prihodnje ukreniti v takšnih primerih. Strokovnjaki in laiki se enako boje, da ne bo moč storiti kaj prida.

Orkani spreminjajo poti
Človek je ukrotil energijo atoma in jo usmerja po poti napredka. Daleč pa so še časi, ko bo znanost kos orkanom. Za zdaj jih spremlja in proučuje, dela prognoze in pripravlja ljudi, kako naj se branijo. Predstojnik ameriškega meteorološkega urada dr. Raichel-dörfer usmerja v ZDA ta proučevanja. Njegove tablice dokazujejo, da so orkani že večkrat opustošili Florido, potem pa odhrumeli naprej proti severu. Od leta 1944 do 1950 je doživelo to področje vsako leto po en hujši udarec. Do leta

1953 pa viharji niso bili več tako močni. V teh letih niso povzročili nobenega razdejanja. Lani pa so znova zaplesali do južne in Severne Karoline in še naprej tja do New Jerseya. Letos sta dva orkana prizanesla Floridi in pribumela nad Karolino in nad vzhodno obalo. Vsak orkan dobi v meteorološkem uradu ime.

Letošnja orkana sta znova razburila prebivalstvo ZDA. V mnogih krajih sta ustavila proizvodnjo, prisilila letalstvo, da je umaknilo letala z vzhodnih letališč, in mornarico, da je poslala ladje iz ogroženih pristanišč na odprto morje.

Z letali merijo njih moč in smer

»Cesta orkanov« je spremenila smer in se ognila Floridi tako, kakor se je zgodilo pred 20 in 30 leti. Vreme je namreč spremenljivo in tako orkanov niso mogli napovedati za daljše obdobje. Meteorološki urad lahko samo v sodelovanju z letalstvom prouči lastnosti glavnih orkanov. Tokrat so odletela obema orkanoma nasproti letala. Njihove posadke so se neposredno spoprijele z viharji ter merile njihovo hitrost, moč in smer.

Za to se seveda potreben pogum. Toda ameriški piloti, ki izpolnjujejo to nalogo, so že vsega vajeni. Vrnili so se in prinesli po-

Razgovori o incidentih pri Gazi v okviru OZN

New York, 2. sept. (AFP) Generalni tajnik OZN Mammarskjöld je obvestil predstavnike ZDA, Britanije in Francije o razvoju položaja okrog Gaze, in sicer na podlagi poročil, ki mu jih je poslal vodja komisije za nadzorstvo nad premirjem v Palestini general Burns. Med temi razgovori niso sprejeli nobenega sklepa in vsaj za sedaj tudi ni bilo govora o sklicanju Varnostnega sveta OZN.

OB PRVI REPUBLIŠKI RAZSTAVI ŽIVINE V LJUBLJANI

Tekmovanje slovenskih živinorejcev

Od 4. do 11. septembra bo v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču 1. republiška razstava živali. Na razstavišču bodo zastopane vse vrste domačih živali: konji, goveda, prašiči, ovce in perutnina. Razstava je namenjena široki množici naših delovnih kmetov, ki se je bodo brez doma udeležili v čim večjem številu. Razstavljene živali so last naših živinorejcev-zadružnikov in pa državnih posestev. Med razstavljenimi živalmi ni nobene take, ki bi bila uvožena iz tujine.

Naši živinorejci so razstavljene živali že davno sprejeli kot posebno obliko tekmovanja in preizkušnje svojega živinorejskega znanja. Razstave spodbujajo prizadevanja rejcev za boljše gospodarjenje pri nas, zaradi česar jim pripisujemo izredno veliko pomen in propagandni pomen.

Republiška razstava živali pa ni namenjena samo živinorejcem, marveč tudi ljudem iz naših mestnih in industrijskih središč, saj na ozkem in samo enem prostoru prikazuje delovne uspehe ljudi, ki jih zaposluje neposredno izkoriščanje žive narave od zelenih površin, ki so surovinska baza, do živali — strojev; le-te so skupno povezane v koordiniran in smiselno urejen gospodarski obrat. Ker je Ljubljana politično in naravno gospodarsko središče, predvsem pa ogromno tržišče za živinorejske proizvode, mislimo, da ni narobe, če je razstava postavljena prav na to mesto. Tudi ne bo odveč, če pripomnimo, da so Ljubljancem znani ljubitelji živali, zaradi česar je prav, da smo razstavo postavili v naše glavno mesto. Da bi obiskovalec lažje razumel celoten pomen živinorejske razstave, naj napišemo nekaj besed o živinorejski splošno.

Namodno gospodarski pomen živinorejske ali bolje povedano živinorejske proizvodnje je brez dvoma zelo pomemben; pomemben predvsem za nacionalno oskrbo prebivalstva s tako važnimi živalskimi živili in proizvodi, za ekonomsko izkoriščanje velikih kmetijskih površin, za izravnano plačilnih bilanc v imoženstvu in seveda tudi za oskrbo

nekaterih industrij, da omenimo samo usnjarsko, tekstilno in živilsko industrijo. S pomočjo živinorejske požehnatijemo skorajda sicer neuporabne pridelke travnatih in pašnih pa tudi njivskih površin v visoko vredna in zelo velika tako potrebna hranila. Živinoreja v nekem smislu poživlja celotno gospodarstvo, prav pogosto pa pravimo, da je žarišče celotne kmetijske proizvodnje. Prav živali so tiste, ki kmetijske površine ohranjajo plodne in rodne, s svojo delovno silo pa jih do današnjega dne v največji meri tudi pomagajo obdelovati.

Skladno z vplivni klimo, zemlje in prizadevanji človeka-živinorejca nahajamo pri nas in v svetu različno stopnjo razvitenosti živinorejske proizvodnje. Govorimo o ekstenzivni živinoreji z majhno, nizko proizvodnjo in o intenzivni živinorejski proizvodnji z velikimi, visokimi donosi. Intenzivnost živinorejske proizvodnje se zrcali n. pr. pri mlečnih govedih v letnih količinah namoženega mleka, ki se v naši državi spreminja v povprečjih od 800 do 2000 kg mleka po posameznih republikah. To so seveda povprečja, ki se pri posameznih živalih dvignejo tudi na količino nad 6000 kg. Tudi v prašičereji merimo proizvodnjo z obdobjem, v katerem je žival dosegla določeno težo. Prašič, ki je pri 7 mesecih dosegel težino 100 kilogramov, je seveda intenzivno in tudi ekonomično zrejen, njegov partner, ki je za tako težo potreboval več kot eno leto, pa seveda ekstenzivno. Ovce, ki naberejo v svoj kožuh le po 1 kg volne na leto, tudi ne moremo

prištevati k intenzivno izkoriščanim živalim.

Naš Notranjci pravi svoji živali — posebno goveji — enostavno blago in v bistvu je ta oznaka povsem pravilna; blago, ki se mora hitro množiti, večati, iztržiti, donosati koristne proizvode in blaginjo. Živinoreja je v resnici blago zlate vrednosti, ki donosa proizvajalcu in narodu, ki poseduje dobre črede živine, neprecenljivo korist.

Višino in kvaliteto živinorejske proizvodnje pa začuda ne odreja samo zemlja s travnatimi površinami, niti ugodna klima in ne samo spreten živinorejec. Živinoreja je bolj kot od prejšnjih pogojev odvisna od okolja, v katerem se razvija in živi. Izrazito agrarne dežele se redko lahko polpravljajo z intenzivno razvito živinorejo; le-to zasledimo običajno v industrijsko krepko razvitih deželah, kar velja doma za vse severozahodne evropske države. Otoka in industrijsko razvita Anglija ni samo do maksimuma razvila svoje živinorejske proizvode, marveč je živinorejo nevarjetno povzdignila tudi v država, ki jim je soseda, kot n. pr. v Holandiji in Danski. Razvijajoča se industrija namreč sama od sebe zahteva vse več kvalitativnih hranil, posebno pa onih iz živinorejske proizvodnje.

Naša dežela ima idealne pogoje za razvoj živinoreje. Skoraj 70% kmetijskih površin je pod zelenim pokrovom. Primerno so razdeljene padavine, slovenski kmet pa ima za živinorejo skoraj prirojen strast. Če poudarimo še obdobje vse močnejše industrializacije Slovenije in odločno pomoč oblasti, potem smo v grobih črtah nazivali objektivno in zelo važne činitele, ki krepko kažejo, da smo prav sedaj v času, ko smo v stanju v hitrem tempu izvršiti rekonstrukcijo celotne naše živinorejske črede. Za te naloge pa je seveda nujno potrebno ustvariti posebne pogoje, ki jih tako delo zahteva.

Vsnova širokega napredka na vasi so povsod po svetu organizacije, v njih pa za napredek in za delo pripravljene ljudje. Zdaj imamo v velikih večini naših kmetijskih združenj postavljene živinorejske oddelke in le malo jih je takih, ki še niso resno prišli za delo. Mlajši živinorejski oddelki imajo od starejših, posebno tistih, ki delujejo v tradicionalnih rejskih središčih, polno priložnost videti, kam vodi resno in premišljeno živinorejsko delo. Tem rejskim središčem so se nenavadno hitro postavila ob stran naša državna posestva, ki jih mirne vesti lahko smatramo za druge centre reje naših plemenskih živali.

Dejstvo je, da so proizvodne zmogljivosti naših domačih živali slabo izkoriščene in da v sebi nosijo ogromno neodkritih in neizrabljenih produkcijskih sil. Znanost nam vsako leto prinaša nove ugotovitve, ki nam pomagajo na poti vse večjega napredka. Živinorejsko proizvodnjo in njeno usmerjanje pa morajo voditi tehnično živinorejski strokovnjaki.

Udeležite se žrebanja jugoslovanske loterije in pripeljite s seboj svoje prijatelje. Vstop je prost!

ki jih v svoji celoti imenujemo pod imenom živinorejska služba. Njena naloga ni samo ta, da uredi in pazi na izpolnitev zakonskih določil, marveč predvsem ta, da je čim bolj naslonjena neposredno na živinorejsko proizvodnjo na samih objektih.

Naša razstava pomeni za vse ljudi, ki kakorkoli spremljajo razvoj slovenske živinoreje, praznik, kakršnega še niso doživeli. Temu veselju se je pridružila še vest, da Glavna zadruga zveza v Ljubljani hkrati odpira tudi svojo Tovarno močnih krmil, tovarno, ki jo že takoj ob njeni otvoritvi lahko imenujemo steber moderne slovenske živinorejske proizvodnje. Obrat bo ves čas razstave v pogonu in dostopen vsakomur, ki se zanj zanima. Živinorejska razstava in otvoritev Tovarne močnih krmil sta torej neločljivo povezani slavnosti. Kdor obišče prvo, naj ne pozabi obiskati druge.

Živinorejska razstava v Ljubljani je sedaj sestavni del dela za nadaljnji razvoj naše živinoreje in nekakšna rezultanta zgoraj navedenih premišljanj, ki so morda le bežen posnetek misli vsakega živinorejca, živinorejskega strokovnjaka, ekonomista itd. Po naši deželi so že leto za leto skoraj po vseh krajih živinorejske razstave. Dolgoletna praksa kaže, da so take prireditve izredno koristne pobudniki za celotno živinorejsko proizvodnjo, tako kot velja to za vse ostale gospodarske panoge. Ob takim stanju stvari pa se ljudje okoli Glavne zadruga zveze in njenih organizacij niso mogli ogniti dolžnosti, ki se je tako rekoč sama postavila prednje. Priredili so 1. republiško razstavo živali v Ljubljani v pričrnanju, da so za napredek živinoreje opravili koristno delo. Zategadelj je obiščimo prav vsi!

Dr. Marjan Pavšič

Stanje posevkov

Pozne sorte krompirja že dozorevajo. Zaradi stalnega deževja so večinoma napadene od krompirjeve plesni in črne listne pegavosti, zato čima močno odmir. Tam, kjer je krompirjeva plesen uničila čimo in smo s poskusnim izkopom ugotovili, da gomolji gnajejo, ne odlašajmo z izkopavanjem. Gnile in od krompirjeve plesni napadene gomolje moramo pobrati posebej, sicer se lahko zgodi, da bodo pogubno vplivali tudi na zdrav vskladiščeni krompir. Ker se letos že drugič pojavlja močan napad listnih uši, ki prenašajo virusno boleznijo, je prav, če smo krompir, ki je namenjen za seme, že izkopali.

Koruzo se lepo razvija in kaže dober pridelek, vendar če bo hladna in deževna jesen, je ponekod nevarnost, da ne bo dozorela. Če pridelovalci še niso odstranili bulave koruzne sneti, naj to store čimprej in naj napadene dele rastline sežgo. Zelo napačno pa je od sneti napadene dele rastlin odmetavati na poljska polja, ker tako bolezen močno širi.

Posevki ajde se pravšno razvijajo in obetajo zadovoljiv pridelek, če le ne bo zgodnjih jesenskih slani. Tudi drugi strniščni posevki se razvijajo normalno in obetajo zadovoljiv pridelek. Kmetijski inštitut Slovenije

IZ GRADBENE POLITIKE NAŠIH MEST

Generalni regulacijski načrt Maribora

Področje nekdanjega malega Maribora se je v zadnjih desetletjih močno razširilo na vse strani. To je bila nujna posledica naglega razvoja industrije in ostalih gospodarskih dejavnosti. Pri razširitvi mestnega področja pa so že upoštevali razvoj, ki je predviden za prihodnja desetletja, zato so priključili nekatere bližnje povsem kmetijske naselbine, ki pa so že prišle pod neposredni vpliv mestnega gospodarstva in življenja.

Z uvedbo velikih občin se bo ta vpliv še bolj razširil na druge okoliške kraje, ki pa s tem še ne bodo postali del mesta, ki se bo razvijalo po enotnem regulacijskem načrtu. Generalni regulacijski načrt mesta Maribora velja samo za področje, ki sega na severu do grebena razvodnice Drava-Pesnica, na vzhodu teče po koritu Drave do Miklavža, na jugu sega do črte Hoško Pohorje-Hoče-Rogoza, na zahodu pa Limbuš-Sober.

STANOVANJA BODO GRADILI NAJPREPJE V SREDIŠČU MESTA

Razširitev mesta Maribora še ne opravičuje gradnje stanovanjskih hiš na vsem mestnem področju. V sedanjem času bi to bilo gospodarsko neuporabno in škodljivo. Zato bo treba odpraviti dosedanj način nenačrtnih gradenj, ko so delavci in uslužbenci zgradili letno okoli 200 stanovanjskih hiš tako rekoč na poljih, čeprav je v središču mesta še okoli 400 parcel za manjše hiše. Take nove hiše zmanjšujejo površino polj, ki so potrebna za preskrbo mesta. Imajo pa še druge slabosti: zanje sedaj še ni moč urediti kanalizacije, vodovoda in drugih komunalnih naprav, ki jih imajo v strnjem mestu; njih lastniki pa brez potrebe stanujejo predaleč od delovnega mesta. Edino, kar opravičuje gradnje stanovanjskih hiš v takih krajih, je da so gradbene parcele dobili poceni.

Zasebnim graditeljem novih stanovanjskih hiš bo treba nuditi cenene oziroma brezplačne parcele v središču mesta, dokler ne bodo zazidane vse. Lastnike takih parcel, ki jih zaradi špekulacije nečejo prodati, bo treba ustrezno obdavčiti in jim tako prepre-

čiti neupravičeno zemljiško rento. Če tega ne bi napravili, bi omejitev gradenj stanovanjskih hiš v nekaterih naseljih Maribora povzročila še večjo podražitev gradbenih parcel.

NEKATERA NASELJA BODO ŠE OHRANILA KMETIJSKI ZNAČAJ

Generalni regulacijski načrt mesta Maribora predvideva, da je v sedanjih pogojih treba ohraniti kmetijske površine v neposredni bližini mesta, nekatera mestna naselja pa naj ostanejo po svoji proizvodnji tipično kmečka. To se lahko doseže s tem, da se bo dovolilo graditi stanovanjske hiše samo tam, kjer so stare doslužile.

Razen navedenih je v Mariboru še šest naselij — Brezje, Miklavž, Hoče, Limbuš, Košaki in Razvanje — s kmečkim oboležjem. Ta naselja pa so v neposredni bližini industrijskih con, zato ne bi bilo prav, če bi v njih omejevali gradnjo stanovanjskih hiš. Po lokalnem zazidavnem načrtu bodo po daljši dobi dobila mestni značaj. Stanovanjske hiše pa bodo gradili samo za strnjene področja, da bi zanje lahko uredili tudi potrebne komunalne naprave in bi ohranili čimveč polj v okolici.

NAČRTNI RAZVOJ MESTA JE NAJCENEJŠI

Zaščitne cone, kjer v prihodnjih letih ne bi smeli graditi stanovanjskih hiš, so že določene z generalnim regulacijskim načrtom in podrobnimi zazidavnimi načrti mesta. Začasno pa bi bilo treba preprečiti gradnje še na nekaterih drugih okrajnih področjih v središču mesta, kjer predvidevajo večje spremembe in še ni dokončnih smernic za komunalno ureditev.

P. J.

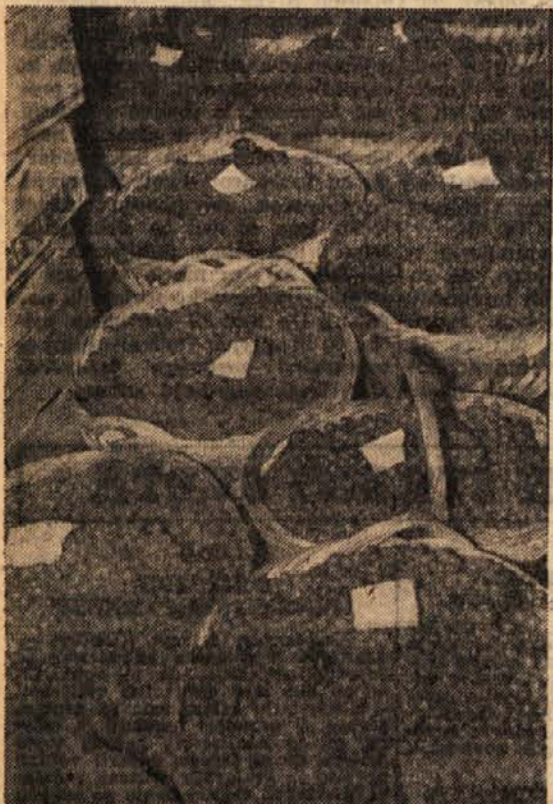
Skupnost podjetij LRS za promet z žitom LJUBLJANA

objavlja nove cene na debelo za doli navedene artikle. Te nove cene so stopile v veljavo 1. septembra in se računajo za franko vagon razkladalna postaja kupca:

Pšenica	41.85 din za 1 kg
Bela moka	88.— din za 1 kg
Krušna moka	47.— din za 1 kg
Otrobi pšenični	20.— din za 1 kg
Primesi	10.— din za 1 kg

»NOVOTEKS« — tekstilna tovarna — Novo mesto

sprejme in službo
OBRTOVODJO TKALNICE
tekstilnega tehnika z najmanj 5 let prakse v volnarski stroki, in
MOJSTRA SUHE IN MOKRE APRETURE
po možnosti tekstilnega tehnika z najmanj 5 let prakse v volnarski stroki.
Plača po tarifnem pravilniku podjetja. — Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite do 10. septembra 1955 na gornji naslov. 2982

Košare pravkar nabrane lepega grozdja čakajo v skladišču zadruge Zali hrib na kupce, ki ga nečejo kupiti niti po 33 dinarjev, čeprav plačujejo potrošniki grozdje v industrijskih središčih po 60 do 80 dinarjev

Iz protja plamenite vrbe in rogoza izdelujejo pri nas kakih 200 predmetov, zelo primernih za razne razstave. V vojvodinskem mestecu Apatinu rasto plemenite vrbe na 250 ha, precej pa raste tudi divjega rogoza. Vrbovo protje in rogoz so surovine velikih možnosti. Apatinsko plemenito protje in rogoz sta znana daleč po svetu in povpraševanje po njih je povsod veliko. V ZDA, Veliki Britaniji, Švici, Belgiji, Izraelu, Švedski in Holandski imamo stalne kupce.

Iz Apatina pošljemo ameriškim trgovinam mesečno 20.000 košar (bambo) za embalažo in 24.000 košaric za kruh. Obširen je seznam njihovih proizvodov: nad 60 vrst košar raznih oblik. Iz vrbovega protja in rogoza izdelujejo celo pleteno pohištvo in kabine za kopalnice. Okusne trzine košare, otroški vozički in zibelke, kovčki najrazličnejših oblik, posebni sončniki za plažo, več vrst košar za pomaranče za dežele, kjer uspevajo, vse to izdelujejo naši ljudje iz protja. Spričo bogate izbire in izkušnje v delu, ki jih ima pri nas malo znano podjetje v Apatinu, je razumljivo, da njegov ugled v tujini nenehoma narašča. Podjetje pa še zmeraj ne izdeluje toliko, da bi ustrezalo njegovim proizvodnim možnostim.

Kaj ovira razvoj podjetja? Podjetje nima dovolj poslopij in drugih potrebnih delovnih prostorov. Izdelki gredo takoj v promet, ker ni na razpolago skladišča.

Kolektiv dela v improviziranih neprimernih lopah na več krajih. Dane pa so možnosti in na razpolago je tudi dovolj prostora, da bi izdelali delavniške dvorane in vse obrate združili na enem mestu. Tako bi se lahko razvila moderna industrija, ki bi zaposlila več sto novih delavcev, da bi se proizvodnja vsestransko razširila in da bi podjetje uspešno poslovalo doma in v tujini.

VPRASANJE INVESTICIJ

Toda podjetje nima dovolj sredstev, da bi samo uredilo ta vprašanja. Kadar pa zaprosi za kredit, zadane na nerazumevanje. Investicije pa bi se hitro izplačale. Vzlic tem oviram pa kolektiv ne kloni, marveč hoče čimprej izpopolniti podjetje, da bi čimbolj koristil sebi in skupnosti. Velikih možnosti, ki jih imamo v tem delu naše države za izkoriščanje podvodnega in močvirnega zemljišča za plantaže plemenite vrbe, še nismo dovolj izkoristili. Tu niso potrebna velika sredstva in investicije, potrebna so samo poslopja in sodobnejše orodje. Teda bi lahko tudi hitreje izsolali delovno silo in že v dveh letih bi se investicije izplačale. Te lepe izdelke bi ljudje še rajši kupovali doma, zlasti pa na tujem.

USPEH V SEVOJNU

Lani je začela poskusno obratovati valjarna bakra v Sevojni pri Titovem Ulicu, opremljena s najmodernejšimi stroji in napravami v tej panogi industrije, razen tega pa po svoji zmogljivosti ena največjih v Evropi. Njeni izdelki gredo že zdaj, deset mesecev po poskusnem obratovanju, na tujem trgu dobro v denar. V Sevojni izdelani polizdelki gredo na Švedsko, v Švico, Severno Ameriko, na Bližnji vzhod, v Brazilijo in Argentino, z mnogimi deželami pa se tovarna pogaja za dobave.

Čeprav je cena bakra na svetovnem trgu nestanovitna, plačujejo izdelke te tovarne na tujem trgu dobro; povpraševanje po njih je veliko in cena je za 15 do 40 odstotkov večja od cene surovega bakra. Spričo doseženih cen na svetovnem trgu in čedalje večjega ugleda v mednarodnih trgovinskih stikih v tovarni menijo, da ni logično izvažati surovi baker, ne pa polizdelkov, ker od surovin do polizdelkov ni treba mnogo časa. Po stanju poslov bodo iz valjarne do konca leta izvozili še dve do tri tisoč ton polizdelkov, čeprav proizvodnja še ni v celoti stekla in čeprav še zadevajo na razne tehnične težave. Vzlic razumljivim začetnim

motnjam pa v Sevojni že izdelujejo tako imenovane »profile« in palice vseh vrst, »brazilivne« cevi iz bakra in medenine, pločevino, itd.

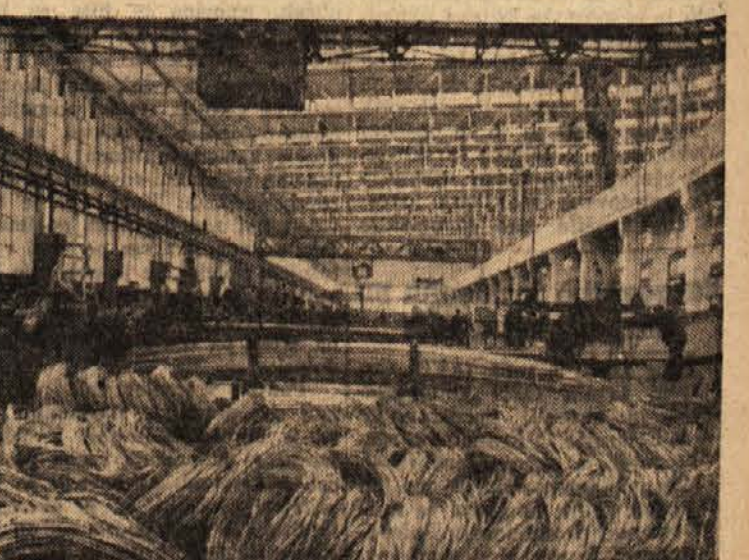
TEŽAVE, KI JIH PREAMAGUJEJO

Podjetje v Sevojni nima organizirane izvozne službe, niti svoje osebja, ki bi se ukvarjalo z izvozom in prodajo blaga v tujini, marveč gre izvoz prek izvoznih podjetij. Vzlic temu pa je Sevojno na mnogih licitacijah v tujini zmagalo pred uglednimi tujimi tovarnami, za kar se mora zahvaliti kakovosti svojih izdelkov. Doseglo je tudi večje cene kakor tuje tovarne. Vse zmogljivosti v Sevojni obratujejo, še zmeraj pa dajejo samo 50 odstotkov svojih tehničnih možnosti. S povečanjem strokovne usposobljenosti delavcev in tehničnega osebja ter odstranitvijo težav v zvezi s tehnološkim procesom dela se bo odstotek izkoriščanja zmogljivosti časoma dvignil do predvidenih možnosti.

Bakra na domačem in na tujem trgu primanjkuje. Če bi uporabili bakrene odpadke, ki jih je mnogo v podjetjih in ki jih čisto izvažamo, bi se pomanjkanje zmanjšalo. Odpadke bi lahko v Sevojni dobro uporabili. Por-

V Sevojni imajo glede prihodnosti mnogo načrtov. Med drugim nameravajo uvažati baker iz Turčije, ki nima naprav za predelavo, pač pa ima rudnike bakra. Turškega bakra ne bi kupovali, marveč bi ga v naši valjarni samo predelovali. Tako bi bila valjarna samo podjetje za storitve, mi pa bi dobili plačano delo in povrnjene ostale stroške. Tudi to je ena izmed možnosti, da bi obratovale vse zmogljivosti v Sevojni, na drugi strani pa bi se povečal naš izvoz bakra.

Nikola Krsmanović

V valjarni bakra v Sevojni

PETINTRIDESETLETNICA »METALNE« IN PETLETNICA NJENEGA SAMOUPRAVLJANJA

Od remontne delavnice do velike tovarne konstrukcij in strojnih naprav

Tovarna konstrukcij in strojnih naprav »Metalne« v Mariboru praznuje že dni 35-letnico obstoja in 5-letnico delavskega samoupravljanja. Razen slavnostne proslave v tovarni bodo v počastitev tega dne še ves teden kulturne in športne prireditve. Sodelovali bodo kolektivni sosednjih tezniskih tovarn in gostje iz železarn Rapne ter Jesenic, Litostroja, tovarne dušika Ruše in Rade Končarja iz Zagreba. Svooboda Tezno bo nastopila z Linhartovo veseloigro »Matiček se ženi«, otrokom so pa namenili lutkovno igrice »Moja in živali«. Program je izpolnjen še s koncerti, pesnikmi zbori, akademijo vseh sekcij Svoobode Tezno in verjetno veselimi družabnimi večeri.

Ko so pred približno 37 leti s švicarskim kapitalom začeli graditi električno Falo na Dravi, so zgradili tudi malo remontno delavnico za pripravo železnih konstrukcij. To je bil zamelek današnje velike tovarne konstrukcij in strojnih naprav »Metalne« v Mariboru. Po končani gradnji so namreč prepeljali stroje na Tezno in uredili manjšo delavnico, ki je začela izdelovati železne konstrukcije.

Delavnica v prvih povojnih letih ni najbolje uspevala, zato je švicarsko-avstrijska delniška družba zgradila leta 1924 še oddelček za izdelovanje vijakov, kasneje pa tovarno za vse vrste vijakov, ki naj bi v »sušnih« letih reševala konstrukcijsko delavnico iz zagate.

Podjetje se je kot inozemski delež vključilo nato v Jugoslovanski koncern »Novokromer«

(Novi Sad, Kropa, Maribor) s sedežem v Zagrebu in se pričelo uspešno uveljavljati s svojimi proizvodi in lastno montažo na domačem in tujem tržišču. Do leta 1941 je konstrukcijska delavnica izdelovala že mostove, industrijske hale, daljnovodne stolpe, razne rezervoarje in zaključeni in varjeni izdelki in si pridobila velik ugled.

Med okupacijo je podjetje prevzel Kruppov koncern in ga vključil v veliko nemške vojne industrije. Izdelovali so razen prej naštetih predmetov tudi tenderje za lokomotive, dele za podmornice, vojne čolne, razstavljive vojne mostove nemškega sistema.

Po osvoboditvi je »Metalna«, takratna »Splošna«, odigrala veliko vlogo pri obnovitvi porušenihih mostov ter industrijskih hal v Sloveniji in drugod v državi. Ko je pričela rasti naša težka industrija, je pričela naglo rasti tudi proizvodnja konstrukcijskega oddelka tovarne »Splošna«. Velika naročila in povečanje asortimenta so zahtevali takojšnjo razširitev prostorov in povečanje strojnega parka. Podjetje so v primerjavi s predvojnimi šestkratno povečali. Tovarno vijakov so po letu 1949 preselili v Lesce in

obdržali le oddelček za toplo stiskane vijake in zakovice vseh vrst, ki jih tovarna sama potrebuje.

Tako je nastala moderna tovarna s smotno zgrajenimi stavbami, sodobnim strojnimi parkom in popolno mehanizacijo notranjega transporta. Začeli so izdelovati hidromehansko opremo za hidrocentrale, kar smo prej uvažali, in povečali asortiment v celoti.

Zaradi kompliciranosti nove proizvodnje so spremljale tovarno v začetku precejšnje težave. Novi kader konstruktorjev, projektantov in delavcev je pa kmalu dobil potrebne izkušnje. Po letu 1950 je proizvodnja začela nenehoma rasti.

»Metalna« je do sedaj sodelovala pri izgradnji vseh hidrocentral in večjih industrijskih objektov v državi. Izdeluje žerjave in druge dvigalne naprave, mostove vseh vrst in razponov, najrazličnejše cisterne in tanke, bunkerje, silose, plinovode, dimnike, visokotlačne cevovode in obloge, plašče za industrijske peči itd.

Tovarna ima svoj konstrukcijski biro s strokovnjaki, priznanimi tudi v inozemstvu. Projektirajo najbolj komplicirano hidromehansko opremo, hale za vse panoge industrije, mostove, dvigala itd. Istočasno z izgradnjo tovarne so zgradili stanovanjska naselja, lastno restavracijo in otroški vrtec, saj zaposluje tovarna že preko 1500 delavcev.

Tovarna dela letos tudi za izvoz. Sodeluje pri gradnji hidrocentrale v Pakistanu in raznih licitacijah v inozemstvu. S.

Prekmurski motiv

TO IN ONO IZ PTUJA

Končno - poklicno gledališče

Ze več let so v Ptuj razpravljali o gledališču: ali naj bi bilo poklicno, polpoklicno ali pa sploh amatersko. Rezultat vsega je bil, da je gledališče kljub tradiciji in pozitivni vlogi pred vojno in po njej ostalo le polpoklicno in se je nenehoma moralo boriti za gromotni težavami, kar je vplivalo tudi na raven gledaliških predstav. Le s poštenovalnim delom in ljubeznijo do igralskega poklica je gledališki kolektiv igral in občinstvu posredoval nekaj kvalitetne odrske dela, čeprav igralcem ni bil priznan igralški naziv. Nekateri igralci delajo v svojem poklicu že lepo število let in so v bistvu poklicni, vendar jim formalno poklic ni

priznan. Številni režiserji se zelo pohvalno izražajo o igralškem kolektivu v Ptuj in so dali tudi izjave, da igralci zaslužijo naziv poklicnih igralcev.

Končno je vprašanje ptujkega gledališča rešeno: Svet za kulturo in prosveto je sklenil, da dosedanje Okrajno gledališče v Ptuj postane poklicno gledališče in spremeni naziv v Mestno gledališče Ptuj, pride pa pod novo ptujsko občino. Svet je imenoval tudi komisijo, ki bo igralcem dodelila zaslužene nazive.

Razen tega so na seji Sveta za kulturo in prosveto obravnavali tudi vprašanje gledališkega poslojia, ki je v zelo slabem stanju. Po vsej verjetnosti bodo lahko urednikale sklep, da je treba preurediti fasado in dvorano razširiti za 200 sedežev. Sredstva za popravilo si bodo izposodili iz sklada za gradnjo kulturnega doma v Ptuj, ki ga še ne bodo tako kmalu gradili. M. R.

Zadnja seja obeh zborov OLO Ptuj

V sredo, 31. avgusta, sta se v Ptuj zadnjič sestala stari Okrajni zbor in Zbor proizvajalcev zaradi rešitve nekaterih vprašanj, ki jih ni moč odlašati in prnesti na nova zborna OLO. Sprejeli so 20 sklepov in odlokov. Pomembnejši je sklep o spremembah in dopolnitvah družbenega plana ter odlok o uvedbi občinskega prometnega davka.

Po seji istega dne sta imela

tudi nova zborna svojo 3. sejo, na kateri so opravili razna imenovanja v okrajne oblasti organe in potrdili sklep o začasnih sistematičnih delovnih mest v upravnem aparatu OLO Ptuj. Odborniki so odobrili tudi proračun OLO za mesec september in december.

Izobraževalno delo na vasi

V sredo, 31. avgusta popoldne, se je sestel novi Svet za kulturo in prosveto pri OLO Ptuj k prvi seji. Tovarni Ivan Kranjčič, predsednik Sveta je v svojem poročilu ukazal več vprašanj kulturnega in prosvetnega dela v ptujskem okraju. Svet je predvsem obravnaval vprašanje izobraževalnega dela na vasi, ki bo na jesen, ko se bodo končala poljska dela, nujno potrebno. K temu delu bodo pritegnili razen prosvetnih delavcev tudi kmetijske strokovnjake. Svet je sprejel sklep, da bo sklical sestanek vseh predsednikov občinskih svetov za kulturo in prosveto, kjer bodo podrobneje obravnavali vse oblike izobraževalnega dela: strokovna predavanja, film, obiske vzornih posestev in podobno.

Nadalje je Svet pregledal možnosti razširitve mreže knjižnic, katerih je v okraju 35, poslujejo pa samo v večjih središčih. Sklenili so, da bo organizacijo knjižnic prevzela Studijska knjižnica v Ptuj, za razvoj in razširitev letih pa bodo skrbeli občinski sveti.

Na koncu se je Svet sprejel nekaj pomembnih sklepov o kulturnih ustanovah v Ptuj. M. R.

Ker je vozil prehitro

Večkrat se zgodi, da sedejo za volan ljudje brez soferskega dovoljenja. Ker imajo premalo izkustva, da bi upravljali težka vozila, pa pride večkrat do nepotrebnih nezgod, posebno če se vozijo prehitro in ne uravnavajo vožnje glede na pogoje ceste, vozila in seveda svoje možnosti. V ponedeljek je vozil s tovornjakom iz Bloške police proti Novi vasi sofer Roš Blagojevič. Pred naseljem Glimo je privozil v majhen pregleden ovinek,

ki ga pa zaradi prevelike hitrosti, ki jo je imelo vozilo in ker je bil še premalo izkušen sofer ni mogel izvzeti in je zapeljal na levo stran ceste, kjer se je tudi prevrnil. Pri nezgodi je bil sofer hudo telesno poškodovan. Na tovarnjaku pa je bilo za okrog 250.000 dinarjev škode.

Tudi to je nevarno

Zelo hude so lahko posledice, če sofer motornega vozila, ki sreča na cesti neko drugo vozilo, pravčasno ne zasenči luči. Voznik za volanom naproti prihajajočega vozila ne vidi zaradi bleščočih se luči drugega vozila, zato je nezgoda skoraj neizogibna. Iz Postojne proti Pivki je vozil v terek ob treh zjutraj neki avtomobilist. Pri Rakitniku ni zasenčil luči, ko mu je pripeljal naproti s težkim tovornjakom in priklopi poklicni voznik Rudolf Grlica. Bleščoča svetloba je zmedla voznika tovornjaka, da je v ovinku zapeljal s ceste, pri čemer se je k sreči prevrnila le prikloca. Človeških žrtvi ni bilo, medtem ko je bilo na priklopi za okrog 50.000 dinarjev škode. —

Redek jubilej

Martin in Karolina Jevšenjak iz Holandije sta slavila v Celju biserno poroko

V četrtek dopoldne je bila v poročni dvorani Ljudskega odbora občine Celje prva biserna poroka. Slavila sta jo 87-letni Martin Jevšenjak in njegova 78-letna žena Karolina rojena Sorčan. Doma sta iz bližnje okolice Celja, kjer sta se pred 60 leti tudi poročila, a se kmalu zatem izselila na Holandsko. Jevšenjak je bil na Holandskem rudar; sedaj je upokojen.

Biserno poroko sta prišla slaviti v rojstni kraj Celje, skupaj s še tremi preživelimi otroki. Slavnost, ki jo je starima zakonca privedel Ljudski odbor občine Celje, je bila namitva; navzoč je bil tudi predsednik občine. V Holandijo odputuje 6 septembra. F. K.

Maribor zaostaja za okolico

V letošnjem prvem polletju je bilo na področju Okrajne zveze ljudsko prosvetnih društev Maribor 297 predavaj Ljudske univerze, ki jih je obiskalo več kot 31.000 poslušalcev. Razveseljuje to, da je na področju vedno več takih predavanj in so dosegli obiskana. Od navedenega števila jih je bilo v mestu Mariboru samo 5 1/4, čeprav nima mnogo manj prebivalcev kot dosejani okoliški okraj. F.

Izpred sodišča

Brez dovoljenja prestopila mejo

Pred dnevi sta se brez dovoljenja vrnila v našo državo Ilija Vodopija, 20-letni rudar iz Hutine in 25-letni uslužbenec Stefan Beronija iz Lovrana, ki sta se del časa mudila v Nemčiji. Račune pa so jima prekrizali naši granicari, ki so bečunca prejel in izročili postaji Ljudske milice v Sentilju. Ilija Vodopija pa je tam udaril dežurnega milničnika s slatinsko steklenico po glavi in z Beronijo sta spet pobegnila. Toda kmalu so ju miličniki ujeli in ju izročili mariborskemu Okrožnemu sodišču, ki je Ilijo Vodopija obsodilo na 2 leti in 2 mesece zapora, Stefana Beronija pa na 1 leto in 4 mesece strogega zapora.

Zadruge sta oškodovala

Franc Koprivnik, mizarški pomočnik iz Jablance, je bil poslovođa mizarске delavnice KZ Korena. Svojo dolžnost pa je opravljal dokaj malomarno in ni videl točne evidence o izdatkih in uporabi materiala. Ker blagajni ni redno odvajal izkupičkov in je neredno sestavljal kalkulacije, je nastal primanjkljaj v znesku 214.985 din. Leta 1954 si je na škodo zadruge prisvojil še 41.600 din. Pred mariborskim sodiščem je bil obsojen na 10 mesecev strogega zapora.

Tokrat je ukradel oro

Franc Pečanič je že star znanec sodišča, saj je bil dopel že trikrat kaznovan zaradi tatvin. Toda dosedanje kazni ga še niso izučile. Včeraj se je znova znašel na zatožni klopi ljubljanskega okrožnega sodišča. Obtožen je bil, da je dne 30. junija vdrl v hišo lastnice F. V. na

Moravški gori, kjer je iztaknil moško oro, vredno osem tisoč dinarjev. Ker pa je verjetno vedel, da ukrađenih reči ne kaže prenašati po žepih, je oro že naslednji dan prodal za 210 dinarjev, čeprav je vedel, da je vredna vsaj osem tisočakov. Denar je hitro zapravil, toda že po nekaj dneh se je znašel za zapahi. Včeraj je prišel pred sodnike in dejanje seveda zanikal. Toda senat ga je spoznal za krivca in ga obsodil na sedem mesecev strogega zapora.

V gozdu je prepovedano kuriti ogenj

Posebna uredba prepoveduje v času med 1. marcem in 15. novembrom neletni ogenj v gozdu; če pa je že nujno kako stvar zagati, je to treba opraviti ob prisotnosti posebnega strokovnjaka in ob mirnem vremenu. Za vse to pa ni vedel Anton Rojšek, doma pri Lutji. Toda nepoznavanje prepisov ni nobena očiščevalna okolnost. Dne 27. aprila letos je hotel zagati korenine grmičevja na travniku blizu gozda. Ker pa je bil ožen dokaj močan, je odnesel lakre v hosto, ki se je vnela. Na srečo ni bilo večje škode, zgorelo je le 1,66 ha gozdne površine in to samo spodnja kultura, medtem ko so bila drevesa le malice ožgana. Kljub temu je Gozdna uprava škodo na 64.400 dinarjev, ker bo morala znova zasoditi ta del gozda. Okrožno sodišče v Ljubljani je upoštevala očiščevalne okolnosti, da je Rojšek takoj pričel gasiti ogenj in je o požaru sam obvestil varnostne organe, razen tega je še pedesetodstotni invalid in doslej še ni bil kaznovan. Obsojen je bil na dva meseca zapora, pogojno za dobo enega leta. —na

NESREČA V ŠMARTNEM V ROŽNI DOLINI

V sredo okoli 18. ura sta se v Šmartnem v Rožni dolini odpravljala na polje Franc Ograjšek, zaposlen pri podjetju »Beton« v Celju, ter še neki mlajši delavec. Ker se je motilka, s katero bi moral Ograjšek delati, snemala, jo je hotel zagoditi. Namesto lesene, ali kake druge zagode, je Ograjšek vzel večjo kroglo neznanega naboja. Ko je s kladivom nabijal kroglo v leseno držalo motilke, je leta eksplozirala. Tridesetletni Ograjšek je bil takoj mrtev, vtem ko je mlajši de-

lavac, ki je stal zraven, bil ranjen od drobec. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico. Slednji primer smrtne nesreče zaradi nepredvidnega ravnanja z nevarnim predmetom opominja na še večjo previdnost.

Veliko denarja lahko dobite, če zadenete na srečko jugoslov. loterijel

—

Preden odgovorite, prosimo, prečitajte vso anketo!

SADNO-LIKERSKI KOMBINAT

FRUCTAL - AJDOVŠČINA

RAZPISUJE

nagradno anketo

o željah in navadah potrošnikov glede svojih izdelkov.

Primek in ime _____
 poklic _____, kraj, ulica, _____
 _____, okraj _____

V KOLIKOR SO ODGOVORI V ANKETI NAKAZANI, PROSIMO, USTREZNO PODČRTAJTE!

1. Ko kupujete marmelado, paradižnikovo mezgo, malinovec, oranžado, mento, jabolčni sok, žganja in likerje, ali zahtevate določeno znamko, ali gledate samo na ceno?

SADNI IZDELKI

- Ali kupujete marmelado, džem v kozarcih ali na kilogram?
- Imate sadne izdelke raje v stekleni embalaži, ki jo lahko uporabite tudi za druge stvari, ali v pločevinastih dozah?
- Katero marmelado imate najraje? Mešano, marelično, slivovo, češnjevo?
- Ali kupujete raje marmelado odprto, ali v dozah, ali v steklenih kozarcih?
- Kakšna marmelada Vam ugaja? Svetla ali svetlordeča? Mehka ali trda?
- Kakšna količina marmelade se Vam zdi najbolj primerna? 5 kg, 1 kg, 1/2 kg?
- Ali kupujete radi paradižnik v stekleni embalaži, ki jo lahko uporabite za druge stvari, ali v pločevinastih dozah, ali odprto na kg?
- Kakšna količina paradižnika se Vam zdi najbolj primerna? 5 kg, 1 kg, 1/2 kg, 1/4 kg?
- Ali ste vedeli, da so marmelade in paradižnik »Fructala«, izdelane na aparaturi iz specialnega jekla, mnoge boljše od marmelad, izdelanih na aparaturah iz bakra, katerega del je topen v marmeladi in je ravno ta del bakra v marmeladi škodljiv. Da, ne?
- Katero brezalkoholno pijačo raje pijete: malinovec, citronado, mento, oranžado, jabolčni sok?
- Ali morda uporabljate malinovec, izdelek »Fructala«? Da, ne, če ga uporebljate, kako ste zadovoljni s kvaliteto?

LIKERJI IN ŽGANJA

- Katera vrsta likerja Vam je najbolj všeč? Ananas, Banana, Hruškov, Cordial, Curacao, Apricot Brandy, Chartreusa, Mentol, Cacao, Kavni, Oranžni, Vanilia, Cherry Brandy, Benedictine, Kimal, Cokoladni, Jajčni, Konjak, Pelinkovec, Corps à corps, Mount Flower, Jugoslect, Maraschino?
- So Vam bolj všeč sladki likerji, ali grenki?
- Ali pijete liker sam, ali ga radi mešate (posebno grenke s sodo vodo)?
- Znate mešati likerje in žganja med seboj v cocktaile? Da, ne?
- Kadar kupite liker, kakšno količino kupite: liter, 0,7 l, 1/2 l, 1/4 l?
- Ali kupujete liker ali žganje v luksuzni steklenici, ali Vam je vseeno, kakšna je steklenica?
- Katero žganje najraje pijete? Slivovko, češnjevo žganje, sadjevec, brinjevec, hrusevec, tropinovec, gin?
- Kakšno velikost steklenice žganja najraje kupite? — 1, 0,7, 1/2, 1/4 l?
- Ali uporabljate nekatere izmed navedenih vrst žganja pri boleznih? Da, ne? Če ga uporabljate, napišite, za katero bolezen! _____
- Ali imate raje staro rumeno slivovko, ali svežo belo?
- Ali kupujete likerje in žganja vedno v steklenicah, ali tudi na liter odprta?
- Ali upoštevate, da je blago v manjših steklenicah poračunalno dražje in kupujete zato večje? Da, ne?
- Ali imate kakšne pripombe in predloge glede izdelkov »Fructala«? _____

Izpolnjene anketne liste pošljite na upravo »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2, ali pa jih oddajte v podružnicah »Ljudske pravice« v Mariboru, Celju, Ptuj, Zgorju, Trbovljah, Hrastniku, Novem mestu, na Jesenicah, v Kranju in Kopru do 14. t. m.

Sadno likerski kombinat »Fructala« bo izžrebanim udeležencem ankete razdelil naslednjih 25 nagrad:

1. nagrada: 5000 din, 2. nagrada: 2 zaboja à 10 kg marmelade, 3. nagrada: 1 zaboj à 10 kg marmelade, 4. nagrada: 6 steklenic malinovca, 5. nagrada: 6 steklenic oranžade, 6. nagrada: 6 steklenic mente, 7. nagrada: 5 steklenic različnih likerjev, 8. do 11. nagrada: 2 steklenici likerja in 12. do 25. nagrada: po eno steklenico likerja.

SGP »PIONIR« - Novo mesto - Tavčarjeva 12

sprejme takoj:

- 2 gradbena inženirja; 2 gradbena tehnika;
- 4 finančne knjigov.; 4 materialne knjigovodje;
- 1 kovnostrugarja in 1 cementinar. mojstra.

Plača po tarifnem pravilniku oz. po dogovoru. Družinska in samska stanovanja na razpolago. — Ponudbe z navedbo dosedanjega dela je dostaviti direktno do 30. septembra 1955.

KULTURNI OBZORNIK

MNOGO NOVIH ŠOL

toda malo učiteljev in profesorjev

ŠOLAM V SLOVENIJI PRIMANJKUJE 500 UČITELJEV, 134 PROFESORJEV IN 650 PREDMETNIH UČITELJEV

V Sloveniji je bilo v šolskem letu 1954/55 1595 šol, od teh 1105 osnovnih, 196 gimnazij, ostale pa so strokovne in umetniške šole ter šole za izobrazbo odraslih.

Vtem ko je bilo pred vojno na področju Slovenije samo 16 gimnazij, je naraslo zdaj njih število na 34, nižjih gimnazij pa imamo zdaj celo 162. Zelo se je razširilo zlasti omrežje nižjih gimnazij.

Le malo diplomantov ostane v prosvetni stroki

Po podatkih Sveta za kulturo in prosveto Slovenije bi potrebovali okraj in občine v novem šolskem letu še kakih 500 učiteljev za osnovne šole, 134 profesorjev in 650 predmetnih učiteljev.

Najbolj je čutili pomanjkanje predavateljev iz matematike, kemije in fizike.

Ljubljanska filozofska fakulteta da letno kakih 90 diplomiranih študentov, višja pedagogična šola pa 100 do 120 predmetnih učiteljev. Če v petih letih iz prosvetnega kadra nihče ne bi šel v pokoj, in če v tem času ne bi odšli nobene nove šole, tedaj bi lahko število profeso-

in so zdaj glede prosvetnih kadrov v najtežavnejšem položaju.

V minulih letih so skušali okrajji urediti to vprašanje s štipendijami, toda v tem oziru so prednjačili gospodarsko močnejši okrajji, kakor sta Maribor in Kranj, v katerih pa spet pomanjkanje prosvetnih kadrov ni tako občutno.

RAZGLEDI PO SVETU

PISMA FRIEDRICH A ENGELSA so našli v Franciji v zapuščenju zadnjega pranečaka Karla Marxa, Marcela Longueta. Najdba sestoji iz 234 osebnih pism Friedricha Engelsa drugi hčerki Karla Marxa, Lavri, in nje-nemu možu Paulu Lafargueju kakor tudi iz 342 odgovorov nazadnje imenovanih. Najzgodnejše pismo je datirano z letom 1842, zadnje je pa iz leta 1895, tik

pred Engelsovo smrtjo. Največ pism obravnava angleško in francosko politiko med letoma 1882 in 1895. Pisma, ki so bila napisana Lavri v angleščini in Lafargueju v francoski, namerava zdaj izdati pariška založba Editions Sociales v treh zvezkih. Pisma, ki obravnavajo zlasti angleške probleme, so bila objavljena na razpolago angleški reviji »Labour Monthly«, teoretičnemu organu angleške komunistične partije. Revija jih je začela objavljati v avgustu 1951, ki kot doprinos k počastitvi 60-letnice Engelsove smrti.

REFORMO NEMSEKEGA PRAVOPISA odklanja v svoji spomenici avstrijski umetnostni senat z motivacijo, da pisava prav tako kakor jeziki ni samo občevalno sredstvo vsakdanjosti, ampak tudi posredovalna duhovnega izživljanja pesnikov in mislecev. V spomenici navaja napačne izgovorjave, težav pri branju, predlaga pa tudi praktične ukrepe za odpravo težkoč v šoli.

ZA IZMENJAVO UMETNIŠKIH SLIK IN SKULPTUR sta se združeni Sovjetska zveza in Družena država. Predsednik ameriške »Arts Foundation« Carleton Smith se bo v kratkem podal v Moskvo, da se podrobno dogovori o izmenjavi.

OB 2500-LETNICI SMRTI SLAVNEGA MATEMATIKA PITAGORE so se zbrali znanstveniki vsega sveta v Atenah. Program obsega med drugim tudi obisk rojstnega kraja škotskega misleca na otoku Samos.

ITALIJANSKI FILMSKI REZISER VITTORIO DE SICA snema nov film »Strech«, ki pripoveduje o zgodbi dveh mladih ljudi, ki se ne moreta poročiti zaradi stanovanjske stiske. S pomočjo prijateljev zgradiča čez noč majhno hišico in tako zjutraj postavi gradbene oblasti pred dovršeno dejstvo.

prosvetnega kadra več kakor do- slej.

Ze lani je Svet za prosveto in kulturo Slovenije razpravljal o učnih načrtih na gimnazijah. Posebnim komisijam je bilo naročeno, naj sestavijo učne načrte tako, da bodo izredno zanimanje v novem šolskem letu delale po njih. Ti učni načrti so pravzaprav potizku, da bi iz splošnega programa izločili vse, kar je odveč in da bi se program približal življenjskim problemom. Komisija za proučevanje šolskih vprašanj bo spremljala izpolnjevanje novih načrtov in tako Svetu omogočila, da bo dobil gradivo za njihovo izpopolnitev. Novi učni načrti slone na koordinaciji predmetov. Doselej se je n. pr. dogajalo, da med predavanji iz k. živčnosti in zgodovine kot dveh različnih predmetov, ni bilo nobene povezanosti. Cilj novega učnega načrta je, da bi se ta dva predmeta medsebojno izpopolnila in povezala. Isto se bo zgodilo tudi z nekaterimi drugimi predmeti. Učenje tujih jezikov je zdaj mnogo bolj elastično, v višjih razredih pa poučujejo tudi moralno vzgojo. Z novimi učnimi načrti ni bilo med odstranitvi vseh neskladnosti med načrti in potrebami.

Poskusne šole

V Sloveniji letos najbrž ne bo nobenega okraja, v katerem ne bi odprli poskusne šole, ali vsaj poskusnega razreda. Te šole bodo proučevale vse probleme obveznega šolanja. Pri Svetu za prosveto in kulturo so upostavili pedagoško središče, katerega naloga je, organizirati poseben seminar, za učitelje poskusnih šol. V tem seminarju se bodo učitelji seznanili z metodo dela takšne šole, pozneje pa bo pedagoško središče prevzelo mnogo širše naloge. Ze doselej so bili problem prosvetni kadri, ki so delali bolj v oddaljenih krajih, ker niso mogli stalno spremljati napredka pedagogije, razen tega pa so bile njihove možnosti glede strokovnega izpopolnjevanja zelo majhne. Pedagoško središče bo takšnim učiteljem in vzgojiteljem pošiljalo ustrezno literaturo in organiziralo zanje seminarje, razen tega pa jim bo skušalo s pogostimi osebnimi stiki omogočiti, da se bodo v pedagoškem delu izpopolnili.

GUSTAV GUZEJ

»SURLJIVO OSEBO« BODO PREDVAJALI V SZ

Moskovski »Sovkino« film je odkupil jugoslovanski film »Surljiva oseba«. Ta film, posnet po istoimenski književni delu, bodo kmalu predvajali v sovjetskih kinematografih. V zadnjih mesecih so bili odkupljeni tudi naši filmi »Viharju«, »Koncert« in »Stojan Mutikaša«.

DOBRO URESNICENA ZAMISEL

Enajst beogradskih slikarjev, članov skupine »Lada«, je preživelo mesec dni v Kruševcu, kjer so bili gostje mestnega ljudskega odbora. Tam so slikali v mestu in njegovi okolici in večino nastalih del bodo razstavili na bližnji razstavi v Beogradu.

V Kruševcu imajo mestni muzej. Zdjaj pripravljajo tudi otvoritev male galerije slik, ki bo del tega muzeja, in tako se je porodila ideja, naj bi v Kruševcu povabili skupino slikarjev, ki bi tu preživeli nekaj časa in napravili nekaj del, ki bodo prve slike te male galerije. Enajst beogradskih umetnikov je v enem mesecu napravilo mnogo slik. Slikeri izmed njih je prepustil po eno sliko kruševski galeriji.

Beogradske slikarje so zelo lepo sprejeli in jim omogočili neovirano delo. Kaže, da bo Kruševac prihodnje leto spet povabil skupino slikarjev, naj bodo mesec dni gostje mestnega ljudskega odbora.

OBVESTILO

Naročnike, poverjenike in prodajalce »NAŠE SKUPNOSTI« obveščamo, da se je izdala prva številka lista iz tehničnih razlogov nekoliko zakasnila in da bo le-ta izšla približno v sredini t. m.

Uprava »Naše skupnosti« za Slovenijo pri upravi »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2, poštni predal 42.

PRAVNIK

z večletno upravno prakso ISČE SLUŽBO. Ponudbe z navedbo delovnega mesta in drugih pogojev na naslov »Ljudska pravica«, podružnica Trbovlje.

T 106

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Jutri prve praske na bojišnih conske lige

O novem načinu tekmovanja v conskih ligah, za katerega so se odločili na lanski skupščini Nogometne zveze Jugoslavije, je bilo preletelga mnogo črnih. Nekateri so z navdušenjem sprejeli sklep o tem tekmovanju, drugim ni bilo všeč, da je bila ukinjena II. zvezna nogometna liga in nathem so upali, da bo prišlo do spremembe. Toda sklep skupščine niso bili ozvirni.

Tako smo se znašli pred »velikim startom«. Jutri bodo sodniške pisčalke oznanile ljubiteljem nogometa za-

Svetovno prvenstvo olimpijskih šol

Linj, 2. septembra (AP). Na svetovnem prvenstvu olimpijskih šol na jezeru Traun See v Avstriji je bil jugoslovanski nogometaš v šestih dneh enajstkrat v sedmi četrti in v 8. osmi. Po neuradnih izidih je Jugoslavija v skupni razvrstitvi štirinajsta z 2783 točkami. Prva je Nizozemska s 6615 točkami.

IV. JUGOSLOVANSKA ALPSKA VOZNJ A

Prpriprave zaključene

Bled, 2. septembra. Za nedeljsko četrtjo jugoslovansko alpsko voznjo, katere start bo ob 6. uri zjutraj na Bledu, vlada izredno veliko zanimanje tako med našimi kakor tudi med tujimi tekmovalci. Medtem ko je lani nastopilo 68 tekmovalcev iz petih držav, jih je letos že doselej (rok za prijavo teče še do nedelje zjutraj) prijavljeno že nad 100 in to iz Italije, Nemčije, Posarja, CSB, Avstrije in Jugoslavije.

Nekateri tujozemski vozači so s svojimi vozili že prispeeli na Bled. Kot prvi so prišli v sredo zvečer češki tekmovalci. V ekipi je šest članov, tekmovalci pa bodo je trije, in sicer na motorjih znamke Jawa. Včeraj in danes pa so prispeeli nekateri vozači iz Saara, Avstrije, Nemčije ter Hrvaške. Danes in jutri pa pričakujejo organizatorji še vse ostale, to je tudi naše tekmovalce, tako da bo startna lista v nedeljo zjutraj izgledala verjetno tako: 5 tekmovalcev iz Nemčije, 11 iz Avstrije, 5 iz Saara, 3 iz CSB, 5 iz Italije, 12 Tržačanov in 80 naših tekmovalcev, kar je posebno razveseljujoče dejstvo, ko vemo, da je bila udeležba prav naših vozačev zadnja leta dokaj skromna. Zato je ideja organizatorjev, ki so uvedli letos kategorijo starih vozil, naletela na velike simpatije pri domačih tekmovalcih.

Konkurenca bo zelo močna, kar je razvidno iz samih imen prijavljenih tekmovalcev. Glavni favoriti je spet vsakoletni udeleženec te voznje in zmagovalec v generalnem plešmaju leta 1952, Alfred Bolz iz Posarja. Na sploh je saarska ekipa zelo močna, kajti v njihovih vrstah se nahaja tudi Gerd Seiberd, drugoplasirani v generalnem plešmaju v istem tekmovalstvu leta 1953.

Tudi od naših vozačev bodo nastopili številni znani vozači kot Cerne iz Ljubljane, večkratni zmagovalec v svoji kategoriji na tej voznji, Dušan Malerič, Milan Radica itd. Pro-

četek jesenskega dela prvenstva. Spet se bodo tisoči zbirali od nogometnih igriščih, se veselili zmag svojih ljubljencev, ali pa tudi jezili nad njihovimi neuspehi, skratka, začel se bo boj z okroglim usamej za točke in čim boljše plasmna na prvenstveni lestvici.

Pravzaprav se je nekje to tekmovanje že začelo, in sicer v II. coni. Nas pa seveda najbolj zanima I. cona, v katero so vključeni tudi štirje najkvalitetnejši predstavniki slovenske nogometne Odred. »Ljubljana«, mariborski Branik in »Nova Gorica«. Znano je, da je I. conska liga po

kvaliteti najmočnejša, zato bo borba zelo ostra. Prognoz ne dajemo, vedeti pa bomo že jutri zvečer, kako so se enajstoročniki na tekmovalne pripravile. »Ljubljana« ima težko nalogo v borbi z »Reko«, ki jo sprejema v goste. Doselej z Rečani še ni imela preveč uspehov. Naša prognoza I. x, 2. Branik in »Nova Gorica« se bosta srečala v Mariboru. Kot vemo je Gorica v prav dobri formi, Branik pa nas ni v zadnjem času kaj razveselil z doseženimi rezultati. Borba bo ostra, posebno ker Goričani pravijo, da so se namenili zmagati. Tudi tukaj je sreda v Zagrebu proti Lokomotivi. Lokomotiva je močan nasprotnik, predvsem na domačem igrišču. Prognoza tega srečanja samo I. Kako pa pri ostalih? »Sibenik« in Metalec ne bosta igrala. V Slasku je srečanje Segesta: »Spil« favoriti spitska enajstoročnica v tekmi med »Karlovcem« in »Trešnjevko« v Karlovcu.

Zato počakajmo do ponedeljka, ko bo položaj kolikor toliko jasen.

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA Partizan ni nastopil v Zrenjaninu

Beograd, 2. sept. — Zaradi okvar na avtobusu košarkarsko moštvo Partizan ni pravočasno prispeelo na košarkarsko tekmo s Proleterjem in zaradi tega tekma ni bila odigrana.

Tekmovalna komisija Košarkarske zveze Jugoslavije bo odločila, ali bo »Partizan« izgubil tekmo z 20:0 in dobi kazensko točko, oziroma ali bo tekma odigrana kasneje, glede na to, da je Partizan svojo zamudo opravil.

Olimpija — Lokomotiva 55:23 »Ljubljana« — BSK 64:35

Tak način dela vodi k uspehu

Skoraj neopazno je še mladenček, vendar pomemben dogodek v našem športnem življenju. ZNK Ljubljana je namreč priredil pred nekaj dnevi svojim mladim nogometašem, ki so letos osvojili naslov republiškega prvaka, skromen, toda prijeten družabni večer, na katerega je hkrati z mladinci povabili tudi njihove starše. Ob tem, ko so vsi navzoči mladinskemu moštvu izrekli svoje čestitke, pa se je razvil prav prijeten razgovor z mladinci in njihovimi starši. Mladim nogometašem so obujali spomine na vse dogodke letošnjega prvenstva, starši pa so vedeli marsikaj povedati o svojih otrocih.

Razvil se je malodane pravi roditeljski sestanek, na katerem so se klubski funkcionarji in starši dogovorili. To je pač edinstveni primer, ki ga je treba zares zapisati v kroniko našega športa. Malo je klubov, ki bi na ta način povežali klub-

ske življenje svojih mladincev z življenjem doma in hkrati zaznali za vse njihove težave, ki jih spremljajo v privratnem življenju.

Starši so ugotovili ob teh razgovorih, kako se vedel povedati marsikatero zanimivost iz življenja svojih otrok. Mnogi so priznali, da so se njihovi dečki — v času odkar zahajajo na igrišče — v marsičem popravili. Nekaterim preje ni bilo do resnega dela ali učenja, zahajali so v kinematograf, vesepovedi jih je bilo najti, samo ne doma, ali pa pri kakršnikoli pametni zaposlitvi. Vzgoja klubskih funkcionarjev, predvsem pa mladinskih trenerjev, je rodila uspeh. Življenje mladincev se je bistveno spremenilo. Če so doma, se marljivo učijo, ali pomagajo svojim staršem pri delu, če ne, jih pa najdeta na igrišču »Ljubljane«, kjer spet pod nadzorom klubskih voditeljev redno trenirajo. Na ta dan je prišla do izražaja vsa starih: Radi vidimo, da naša otroci prihajajo k vam, prosimo vas pa, nadaljujte s takimi metodami dela. Mi vam bomo radi pomagali.

MEDCONSKI TURNIR V GÖTEBORGU

Šesta Fudererjeva zmaga

Rabar pred zmago v igri proti Gellerju

Göteborg, 2. sept. XI. kolo medconeskega turnirja je bilo uspešno za oba jugoslovanska šahovska mojstra, Fuderer se je po zmagi na klubskem turnirju v tretjem mestu, Rabar pa bo popravil svoj položaj, če bo uveljavil svojo premoč v nedokončani partiji s sovjetskim veleojstrom Gellerjem.

Izdil XI. kola: Fuderer: Unzioker 1:0 (Grifedova obramba, 35 potez), Rabar: Geller (prekinjeno sicilijanka), Panno: Petrovjan remi (Nimcovičeva) indijska obramba), Bisguier: Keres 0:1, Medina: Spasiki 0:1, Pachman: Ilivicki remi, Najdorf: Szabo 1:0, Guimard: Sliwa 1:0, Filip: Stahlberg remi, Pilnik: Donner prekinjeno, Bronstein je bil prost.

Prekinjenih partij iz prejšnjih kol: Najdorf: Unzioker remi, Keres: Medina remi, Bronstein: Stahlberg 1:0, Pilnik: Sliwa 1:0.

V XI. kolu je bila najprej končana partija Fuderer: Unzioker, v kateri je naš mojster v vsej igri porabil le 50 minut za razmišljanje. V varijanti spremembe v Grünfeldove indijske obrambe je Fuderer napravil potezo, ki je bila že igrana na šahovskem prvenstvu SZ. Unzioker je bil presenečen, saj tega nadaljevanja sploh ni poznal. Nemški veleojster se je kaj kmalu znašel v težavnem položaju in se je moral trdo braniti. Fuderer se je sabasno žrtvoval kmeta, zatem pa je z boljšo igro dobil nazaj. Sledila je tudi Fudererjeva žrtva kvalitete, ki pa je Unzioker ni smel sprejeti. Po izmenjavi številnih figur je nastala končnica raznobarnih lovoev ob enakem številu kmetov. Vendar je bil položaj dobljen za Fudererja, ki si je ustvaril dva vezana prostja kmeta. Ko je Unzioker spoznal, da nima več prave obrambe, je partijo predal. To je že šesta Fudererjeva zmaga na medconeski turnirju sploh, hkrati pa tretja zaporedna dobljena partija. Rabar je izvrstno igral otvoritev proti Gellerju, ki je uporabil v sicilijanski obrambi neko svojo varianto. Svoje figure je skoncenziral na kraljevem krilu ob raznih grožnjah, zatem pa je žrtvoval kraljico in dobil zanjo trdnjavo in dve lahki figuri. V hudi časovni stiski nasprotnika ni

utegnla zapisati potez na formularju. Ko je Rabar napravil svojo 48. potezo, je Geller poklical sodnika in mu izjavil, da je to šela 39. poteza. To je bil obnovljeni potez partije in sodnik je spoznal, da ima Rabar prav. Partija je bila prekinjena v dobljenem položaju za Rabarja.

Stanje po XI. kolu: Bronstein 5, Panno 5 (—), Fuderer 7, Keres, Ilivicki, Spasiki, Pilnik 5,5 (1), Petrovski 5,5, Szabo 5,5 (—), Pachman 5, (1), Filip 5, Rabar 4,5 (1, —), Stahlberg 4 (2, —), Geller, Guimard 4 (1), Najdorf 4, Bisguier, Unzioker, Sliwa 4 (—), Donner 3 (1, —), Medina 3 (—).

TOVARNA VIJAKOV IN ZEBLJEV »PLAMEN« — KROPA

potrebuje za delo v mehanični in remontni delavnici VEČJE ŠTEVILO VISOKOKVALIFICIRANIH IN KVALIFICIRANIH KLJUČAVNICARJEV IN ORODJARJEV

Za podrobnejša pojasnila se obrnite pisмено, telefonično ali osebno na tajništvo podjetja. Stanovanje za samske preskrbljeno.

2983

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »ZIDAR« KOČEVJE

RAZPISUJE

mesto šefa gradbišča

Pogoj: tehnik z večletno prakso. — Plača po dogovoru.

SPREJMEMO TUDI

več tehnikov in delovodij

2985

VELEBLAGOVNICA — NIS

KUPI večje število registratorskih blagajn aparat za kuhanje in mletje kave

Plačljivo z virmanom ali v gotovini. — Ponudbe pošljite pisмено z opisom znamke, uporabljivosti in podobno.

2156

DNEVNE NOVICE

PUTNIK SLOVENIJA

Na našem zletu v PARIZ si bomo poleg najvažnejših znamenitosti tega vele mesta ogledali tudi Versailles in se povzpeli na Eiffov stolp. Ogled mesta je vrčunan za aranžmanu, medtem ko morajo izletniki za izlet v Versailles (82 km avtomobilske vožnje) doplačati, kjer so se pripravili, 600 din, za dvigalo na Eifflov stolp pa 400 din. Poizkušite se te ugodnosti!

Vsi izletniki za Dunaj naj izvrše dokončna vplačila do 5. septembra, za Pariz pa do 10. septembra.

Posebno pa opozarjamo na vplačila za nakup avstrijskih šilingov odnosno francoskih frankov.

LETNA SKUPSCINA TURISTIČNE ZVEZE JUGOSLAVIJE

Dne 21. septembra 1955 bo v Ohridu redna letna skupščina Turistične zveze Jugoslavije za naslednji letni glavni točkami dnevnega reda: Referat o nekaterih pereh vprašanjih turizma v Jugoslaviji; Letno poročilo; Zaključni račun za leto 1954; Spremembe in dopolnitve v statutu TZZ; Osmutek proračuna za leto 1955; Razno; Udeleženci skupščine bodo imeli 50-odstotni popust na železnico na podlagi obrazca T-16 pri potovanju v skupščini najmanj pet oseb.

Z odlokom GD JDT št. 350-150-55 je za posamezna potovanja odobren 25-odstotni popust na podlagi obrazca K-13.

Popust velja od 19. do 25. sept.

Vse udeležence prvega zhora XII. SNOUB v Mokračevu obveščamo, da je za proslavo določen sledeči program: Dne 3. sept. ob 20 svečena akademija s sodelovanjem Invalidskega pevskega zbora, pionirjev iz Mokračev in malega orkestra godbe LM. Dne 4. sept. ob 10 zbor brigade z govornim in kulturnim programom; pevskih zborov iz Trbovelj. Ob 11 odkritje spominske plošče na kraju, kjer je bila brigada ustanovljena. Popoldne in zvečer prostja zabava s partizanskim rajanjem. Bivše borbe. Hraprošamo, da pridejo v partizanskih uniformah z odklivanji. — Pripravljani odbor.

Člane Kluba kulturnih delavcev obveščamo, da bo klub odprt od sobote, 3. septembra. Člani se odprta tudi ob dopoldnevih od 10. ure.

FLEX je poznani FLEX jamci kvaletetno FLEX gotovo očisti mastne mase. FLEX je nepogrešljiv. Zadrževal samo FLEX!

Kakor mlo tako spada k osebni higieni JELA kopalna sol. Desinficira, osvežuje, krepi tvoje živce — Zadrževaj kvaletetno JELA sol.

RAZPIS

Na podlagi Zakona o oddajanju in izvajanju gradbenih del (Uradni list LRS št. 17-55) razpisuje Uprava za investicije LRS prvo javno licitacijo za oddajo gradbenih in montažnih del za vodovod v ribniški kotlini. Licitacija bo v petek, dne 16. septembra ob 9 v. Upravi za investicije LRS, Ljubljana, Gregorčičeva ulica št. 34, soba št. 1 v prisotju. Razpis obsega gradnjo rezervoarja 110 kubnih metrov v Dolenji vasi ter napravu cevovoda Rakitnica—Ribnica.

Predračunska vsota za popolno dovršitev del znaša 14.736.850 din.

Rok za izvedbo del je 30. jun. 1956.

Višina varščne znaša 30.000 din in jo mora ponudnik predložiti v predpisani obliki pred licitacijo.

Ponudbe morajo biti opremljene skladno s predpisanim pravilnikom o postopku pri javni pisarni licitaciji za oddajo gradbenih del (Uradni list LRS št. 17-55).

Projektni elaborati in splošni pogoji so interesentom na razpolago pri Upravi za investicije LRS.

ZAHVALA

Vsem, ki so spremljali našo nezobno mamno

Nežo Pravič - Plevčak
roj. Skale

na njeni zadnji poti, vsem darovalcem lepih vencev in cvetja, se pričrno zahvaljujem. Posebno zahvalo izrekam g. dr. Komorovskemu za njegovo nesebično zdravniško pomoč in lajšanje trske bolezni. Rudarski godbi za številne žalostinke, ter vsem prijateljem in znancem, ki so nam ob težki izgubi ustno in pismeno izrekli sožalje.

Zalutujoče rodbine: Stravs, Plevčak, Belenzler, Filipič.

Trbovlje, dne 1. septembra 1955.

OBISKOVALCEM I. REPUBLIŠKE RAZSTAVE ŽIVINE

I. republiška razstava živine bo od 4. do 11. septembra odprta vsak dan od 9-19. Predvajanje nagradnih živali bo dnevno ob 10 popoldne, popoldne pa ob 15. predvajanje konj pa ob 16.

Glavni dohod na razstavo živine je z Višarjeve ceste, kjer so določeni posebni prostori za parkiranje motornih in vprežnih vozil ter šrambe koles.

Da ne bo nepotrebnega zastoja pri biagajnah, ob vohu in na samem razstavišču, vabimo obiskovalce, da se pri ogledu držijo točno označenih smeri obhoda po razstavišču.

Priporočamo, da za skupinske obiske naj le eden od skupine skupno kupuje vstopnice.

Obiskovalci si lahko nabavijo razstavne kataloge z navedbo podatkov razstavljenih živali in spominske značke.

Na razstavišču posluje informacijska pisarna, kjer dobijo obiskovalci potrebna pojasnila o razstavi, prenočitvi, žigosanju vozovnic za popust na železnici itd.

Čestitke

Naši dobri mami Densve iz Trnja žele za njen rojstni dan vse najboljše z željo, da bi se še dolgo veselila v krogu svoje družine — sin Ivan, snaha Rezika in vnukec Janko.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za soboto, 3. septembra

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.35 Pred mikrofonom so Veseli godci in Avsenikov trio — 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 7.30 Gospodinski glasbeni spored — 7.40-8.00 Venček znanih melodij — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Kmetijski glasbeni spored: Da bo sadje dober — 13.10 Glasbeni mozik (Pester spored opere in solistične glasbe) — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Hrvatska narodna glasba (Prenos iz Zagreba) — 15.15 Zeleni ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature: Anton Vodnik: Svatovski pesem — 16.20 Umberto Giordano: Mese Marzano opera v enem delanju — 17.15 Plesna glasba vmes reklame — 18.00 Okno v svet: Ob atomski konferenci — 18.15 Z narodno pesmijo v prijatelju delopust — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 120 pisanih minut — 22.15-23.00 Oddaja za naše izseljence (na valni 327,1 m) — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valni 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ MARIBORA

DEŽURNA LEKARNA

Sobota, dne 3. septembra 1955: lekarna »Molje«, Meljska cesta 2.

Od 9 zvečer pa do 8 jutraj se izdajajo zdravila na recepte, napisane isti dan ali noč. Lekarna »Centra« je odprta neprenehoma od 7 jutraj do 7 zvečer.

POZIV

Aktiv Zveze borcev postaje Maribor gl. kolodvor naproša vse železničarje in ostalo javnost, da sporoče imena in ostale podatke za aktivne železničarje, ki so padli med NOB kot borci ali žrtve fašističnega nasilja. Podatke naj javijo v tajništvo postaje Maribor gl. kol. do 10. sept. Podatke potrebujemo zaradi odkritja spominske plošče.

CELJSKE VESTI

Razpored nedeljske zdravniške dežurne službe mesta Celja za mesec september 1955: 4. septembra: dr. Jože Cerin, Cankarjeva ulica 9; 11. septembra: dr. Maks Sevlšek, Ljubljanska 36; 18. septembra: dr. Jože Fišer, Gregorčičeva ulica 7; 25. septembra: dr. Maks Bitenc, Cankarjeva ulica 11. — Nedeljska zdravniška dežurna služba traja od sobote do 18 dalje do ponedeljka do 8 jutraj.

CELJSKO GLEDALIŠČE

RAZPISUJE ANONMA ZA SEZONO 1955-1956

Abonment se ponuja v razmerju s priložnostnimi obiskovalci za nove ugodnosti: vsak popust (10% namesto dosedanjih 5%) in možnost plačevanja v treh obrokih.

Razpisani redi: Premierski, Torek, Cetrtek, Sobota (po globoko znižanih cenah), Nedelja (popoldanski), Srednjeveški (po najnižjih enotnih cenah). Vpisovanje za stare abonente od 5. do 11. septembra 1955, za nove od 12. do 18. sept. pri dnevnih blagajni (glavni vhod v gledališko postopje) od 18. do 19. ure, ob nedeljah od 10.30 do 12. — Starim abonmentom se hranijo dosedajni sedeži do nedelje, dne 11. septembra 1955 do 12. ure. — Uprava.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Piccolo teatro iz Milana, eno prvih svetovnih gledališč, bo gostovalo 15. in 16. septembra v ljubljanski Operi z Goldonijevim komedijo »Sluga dveh gospodov«. Gostovanje organizira Koncertna direkcija Slovenije, ki sprejema rezervacije od 5. do 10. septembra med 10. in 12. uro (pismeno, ustno ali na telefon 20-063). Rezervirane vstopnice bodo na razpolago pri operni blagajni 12. in 13. septembra od 10.30 do 13.30 in od 17-19.

SOLSTVO

OBVESTILO

Obveščamo vse javne, dijake, študente in ostale koristnike mesečnih vozovnic o sledečem:

1. Vsi, ki že imajo mesečne kartone (dijake in ostale mesečne vozovnice), morajo dati lista pred nakupom mesečne znamke potrditvi šoli, ustanovi ali podjetju na hrbtni strani vozovnice. Opremljene morajo biti z žigom, datumom in podpisom podjetja, ustanove ali šole.

2. Za mesec september 1955 se dijaške mesečne znamke prodajajo na blagajni v remizi in kiosku pred kolodvorom.

3. Za vse nadaljnje mesece v šolskem letu 1955/56 se bodo dijaške znamke prodajale tudi pri sprevednikih na vozovih.

Ponovno opozarjamo koristnike vseh vrst mesečnih vozovnic, da iste dajo brezpogojno potrditvi šolam, ustanovam in podjetjem najkasneje do 1. oktobra 1955, ker v nasprotnem primeru ne bodo mogli nabaviti mesečne znamke za mesec oktober 1955 in naprej.

Zato naprošamo vse koristnike mesečnih vozovnic, da upoštevajo gornja navodila in ne obremenjujejo po nepotrebnem službujočega prometnega osebja na vozovih.

Električna cesta železnica, Ljubljana.

Vsem upravičencem otroških dodatkov

Nova uredba o otroških dodatkih, objavljena v Uradnem listu FLRJ z dne 10. avgusta 1955, št. 35-55, predpisuje med drugim, da morajo upravičenci otroških dodatkov, ki imajo dohodke od kmetijstva ali druge davku zavezane dohodke, predložiti do 30. septembra t. l. nova davčna potrdila, in sicer za kmetijske dohodke o temeljni dohodnini za leto 1955, za druge dohodke pa o odmeri davka za leto 1954. Potrdila predložijo organom pristojnim za izdajanje odločb o pravici do otroških dodatkov, ki morajo do 31. decembra 1955 izdati po predpisih nove uredbe nove odločbe, po katerih se bodo dodatki izplačevali od 1. januarja 1956 dalje.

V ta namen bodo prihodnji teden napredaj posebnj obrazi z znakom: »Obrazec 8,34-A«, v vseh okrajnih knjigarnah, je v Ljubljani pri Državni založbi Slovenije, Mestni trg 26, oz. v Mariboru, Gosposka ulica 23, v Celju v knjigarnah Celjske tiskarne in Mladinske založbe ter v knjigarni v Ajdovscini. Obrazec obsega s izjavo o gnotnem stanju, ki jo izpolni upravičenec, in »potrdilo« o davku, ki ga izpolni uprava za dohodke. Če so dohodki odavčenci pri več upravah za dohodke, je treba, da vsaka od teh izda svoje potrdilo. Obrazec ima pojasnila, kako se izpolni.

Vse upravičence opozarjamo, da na otroški dodatek vplivajo, ob določenih pogojih, ne samo lastni dohodni dohodki, temveč tudi dohodki ožjih družinskih članov ter oseb, s katerimi upravičenec ali ti ožji družinski člani živijo skupaj. Zase in za vse te osebe je upravičenec dolžan v izjavi o gnotnem stanju navesti vse premoženje in obdavčene dohodke. Kdo so ožji družinski člani in kakšno premoženje in dohodke je treba prijaviti, se vidi iz pojasnil na obrazcu.

Zaposleni upravičenci, ki prejema otroški dodatek pri plači, predložijo obrazec z izpolnjeno izjavo svojemu delodajalcu, to je uradu, zavodu, podjetju itd., kjer so zaposleni. Delodajalec oskrbijo »potrdilo« o davku pri pristojnih upravah za dohodke, nato pa obrazec skupno predložijo pristojnemu zavodu za socialno zavarovanje oz. vojaški invalidi tdnjstva za zdravstvo in soc. politiko okrajnega LO, od katerega prejema otroški dodatek pri pokojnini ozir. invalidnini. Priporočamo, da društva upokojenecv od svojih članov zberejo obrazce z izjavami in oskrbijo »potrdila« uprav za dohodke ter obrazec skupaj predložijo pristojnim zavodom ozir. tajništvom.

Obrazcu naj upravičenec priloži morebitna druga dokazila, kot: dokaz o gnotnem stanju, šolska potrdila za šolsko leto 1955-56 za otroke, starejše od 14 let, če jih niso že predložili. Če se otrok v šolskem letu 1954-55 ni šolal do konca šolskega leta, je treba predložiti potrdilo, do kdaj se je šolal.

Pri zadetih naj ne čakajo na skrajni termin, to je na 30. september, temveč naj čimprej predložijo na predpisan način opremljene obrazce. Če obrazci ne bodo predloženi do 30. septembra, zavodi za soc. zavarovanje oz. tajništva za zdravstvo in soc. politiko OLO ne bodo mogli pravočasno izdati novih odločb in zato ne bodo odgovorni, če upravičenci po 1. januarju 1956 dodatkov ne bodo pravočasno prejeli.

Republiški zavod za soc. zavarovanje in invalidska uprava v Ljubljani.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Brazileški film

»Sinha Moca«

Tednik: »IV. svetovno prvenstvo v kajak slalomu«. Predstave ob 18, 18 in 20.30. V glavni vlogi Eliane Lage in Anselmo Duarte. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Argentinski film

»Vojna gaučev«

Tednik. Predstave ob 18, 18 in 20. Ob 10 matineja istege filma. V glavni vlogi Enrico Muido in Francesco Petrone. Prodaja vstopnic od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »UNION«

Franc.-ital. film: »Pred potopom«. Brez tednika. — Predstavi ob 16 in 18.30. V glavni vlogi Bernard Blier in Marina Vladi. Ob 21 premiera jugoslovanskega filma: »Volčja noč«. V glavni vlogi Ilija Džuvalekovič.

KINO »VICA«

Ameriški film: »Neumne sanje«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Ana Maria Ferrero in Rosana Podesta.

KINO »SOCA«

Sovjetski barvni film: »Arens pogumnih«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi: V. Perolekov in F. Firsov. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 15 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«

Brazileški film: »Sinha Moca«. Brez tednika. Predstava ob 20. — Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ«

Ameriški film: »Julij Cezar«. Predstava ob 20. —

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»Banditi Korzike«

V glavni vlogi Paula Raymond in Richard Greene. — Režija: Ray Nazzaro. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Premiera ameriškega filma

»BANDITI KORZIKE«

V glavni vlogi: Paula Raymond in Richard Greene. Režija: Ray Nazzaro. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

DROBNI OGLASI

SOPERIJA šče Inštitut »Jožef Stefan«. Nastop službe takoj. — Interesenti naj se javijo na naslov: Inštitut »Jožef Stefan«, Ljubljana, Jamova št. 55. 2973

URARSKA POMOČNIKA za vsa dela sprejme Rus Rudolft, Kranj. 2993

TAKOJ KUPIMO 50-100 m ozkotirnih tračnic in prevrtiliv vagonček. — Ponudbe poslati Upravi Kamnolomskega obrata Kmetijske zadruga Ankaran-Skofje, sedež Skofje. 2385

OSEBNI AVTO BMW v odličnem stanju, zamenjam z Jeopom. Naslov v podružnici Ljudske pravice v Trbovljah. T 107

DVOSOBNO STANOVANJE v centru mesta Maribor, zamenjam za enako v Novem mestu ali v Ljubljani. Ponudbe poslati v podružnico LP v Mariboru pod »Stanovanje«. M 849

VESTI IZ TRBOVELJ

Dežurno zdravniško službo od sobote do 14. ure do ponedeljka do 7. ure opravlja dr. Marjan Kržišnik v splošni bolnišnici.

»ELEKTROPRENOS«

PODJETJE ZA PRENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE — SARAJEVO

BRANKOVA ULICA 48 — TELEFONI: 24-63, 58-38, 48-44

RAZPISUJE

PRVO JAVNO LICITACIJO

za gradbena elektromontažna dela na DV 110kV Sarajevo—Ilijaš—Kakanj 3 × 240 m/m² Al-Jek + 1 × 50 m/m² Jek in 22 m vrvi v II. etapi izaradnje, in sicer 1955. in 1956. leta

DOLŽINA DALJNOVODOV: SARAJEVO—ILIJAS 14,12 km
ILIJAS—KAKANJ 19,49 km

Predračunska vrednost 200.000.000 dinarjev.

Ponudnik lahko pošlje ponudbo z vrsto stebrov, ki jih smatra za najbolj ekonomične.

Licitacija bo v prostorih »Elektroprenosa« v Sarajevu, Brankova ulica št. 48 na dan 28. septembra 1955 ob 10. uri.

Pogoji za licitacijo in tehnično dokumentacijo so na vpogled in uporabo vsak delavnik od 8 do 12 v omenjenem podjetju.

Licitacijski elaborat lahko dobite proti kavciji 1000 din, ki se vrne po končani licitaciji hkrati z elaboratom.

»ELEKTROPRENOS« — SARAJEVO

Novosadska tovarna kablov — Novi Sad

obvešča

VSE SVOJE POSLOVNE PRIJATELJE, DA BO NA JESENSKEM ZAGREBŠKEM VELESEJMU SPREJEMALA SPECIFIKACIJE ZA SVOJO CELOTNO PROIZVODNJO V LETU 1956 V PAVILJONU »R«, KOJA ŠTEVIKA 29.

podjetje »Ljudska pravica« Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III., telefon št. 39-181 — Notranjepolitična — gospodarska rubrika telefon št. 21-613 in kulturna rubrika telefon št. 21-887, Nazorjeva ulica 10/II. — Uprava: Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 — Telefon za naročnino in oglase 31-030 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 60-KB-1-Z-1393. — Poštni predal 42 — Tisk tiskarne »Ljudske pravice« — Poština plačana v gotovini — Rokopisi se ne vračajo

»ELEKTROPRENOS«

PODJETJE ZA PRENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE — SARAJEVO

BRANKOVA ULICA 48 — TELEFONI: 24-63, 58-38, 48-44

RAZPISUJE

PRVO JAVNO LICITACIJO

za gradbena elektromontažna dela na DV 110kV Sarajevo—Ilijaš—Kakanj 3 × 240 m/m² Al-Jek + 1 × 50 m/m² Jek in 22 m vrvi v II. etapi izaradnje, in sicer 1955. in 1956. leta

DOLŽINA DALJNOVODOV: SARAJEVO—ILIJAS 14,12 km
ILIJAS—KAKANJ 19,49 km

Predračunska vrednost 200.000.000 dinarjev.

Ponudnik lahko pošlje ponudbo z vrsto stebrov, ki jih smatra za najbolj ekonomične.

Licitacija bo v prostorih »Elektroprenosa« v Sarajevu, Brankova ulica št. 48 na dan 28. septembra 1955 ob 10. uri.

Pogoji za licitacijo in tehnično dokumentacijo so na vpogled in uporabo vsak delavnik od 8 do 12 v omenjenem podjetju.

Licitacijski elaborat lahko dobite proti kavciji 1000 din, ki se vrne po končani licitaciji hkrati z elaboratom.

»ELEKTROPRENOS« — SARAJEVO

LEKSIKON

Katera ptica lahko hkrati poje kakih 8 kg rib?

Kolikokrat utripne srce v osem urošnjem?

Koliko znaša povprečna zarodilna Američana?

Ornitolog Brehm je dal kormoranu, črni ptici, veliki približno kakor raka in živeči ob vodi, rib, kolikor jih je mogel pojedati. Pošani jih je 43 po 150 do 200 gramov, torej nad 8 kilogramov. Kormoran poje normalno približno 2 kg rib, kadar jih lovi sam. To je ptica, ki živi v velikih jatah in ki so množično izredno hitro. Kjer se naselijo kormorani, ribiči nimajo kaj loviti. Pri nas se mude kormorani v okolici Vučkova, ob izlivu Drave v Donavo in na področju Apatina, poznani pa na Jadranu. Gnezdijo na drevmu ali pa v trsu, običajno skupaj s čapljami.

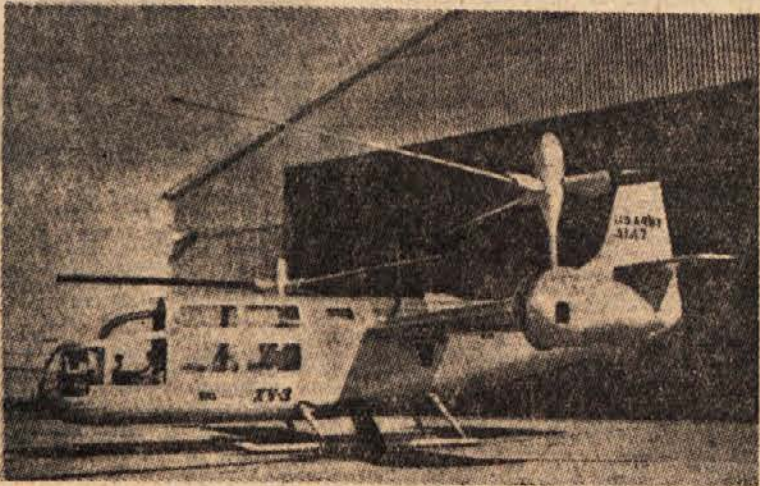
Srce dela zelo naporno in nepretrgoma. O njegovem utripanju in pretakanju krvi skoznj so podatki naravnost fantastični. Srce utripne letno 40 milijonkrat. Če živi človek 70 let, naraste število njegovih utripov na 3 milijarde. V enem letu potlene srce v sloveško leto približno 4 milijone litrov krvi, v 70 letih pa 290 milijonov litrov ali 2.900.000 hektolitrov sodčkov.

Iz porodila ameriškega tajništva za trgovino povzemo, da znašajo državni in privatni dolgovi v ZDA 553 milijard dolarjev. Konec leta 1952 je bil zadolžen vsak Američan povprečno za 3500 dolarjev ali, preračunano v naš denar, po uradnem tečaju, za 1.050.000 dinarjev.

Letalo in helikopter hkrati

Konstruktorji so ga izdelovali celih dvajset let

Pri Fort Worthu v Texasu so ondan preizkusili novo letalo, ki se dvigne in pristane ko helikopter, v vodoravnem poletu pa ga ni moč razlikovati od običajnega. Novo letalo so izdelali v tovarni »Bell« in imenuje se »Convertiplane«. Ima vse prednosti helikopterja, hkrati pa običajnega letala. Njegova največja prednost je v tem, da doseže razmeroma veliko hitrost in da je pogon poceni. Konstruktorji so delali celih 12 let, preden so spravili v sklad vse tehnične podrobnosti helikopterja in običajnega letala, jih povezali in združili v harmonično celoto. Ni naključje,

Letalo »Bell XV-3«, ki je hkrati helikopter, je dolgo 9,14 m in brez krila meri prav toliko. Motor, ki poganja oba pokončna propelerja s premerom 6,3 m, je vdelan v trupu za kabino. Hitrost znaša nad 330 km na uro.

da je prav družba Bell Aircraft Corporation dosegla ta uspeh, saj je vodilna ne samo v izdelovanju prvovrstnih letal in raket, marveč tudi helikopterjev. Z raketnim letalom, izdelanim v njenih tovarnah, je dosegel major Charles Yeager hitrost 2650 km.

Letalo ima na repu in trupu helikopterske propelerje, s katerimi se navpično dviga in spušča kakor vsak helikopter. Razlika je samo v tem, da imajo helikopterji samo en propeler. Kadar leti letalo vodoravno, pilot zasučje višinske propelerje za 90° in jih uporablja kot običajne propelerje. Tedaj leti letalo kakor vsako drugo, le da je njegova hitrost znatno manjša, kar je razumljivo, saj se tako veliki propelerji ne morejo vrteti z veliko hitrostjo. Če pa hoče pilot leteti počasi ali krožiti po zraku, ozioroma leteti ritenski, spet dvigne propelerje, za kar potrebuje samo po 10 do 15 sekund.

Konstruktorji novega letala so morali seveda premagati razne tehnične težave. Jasno je, da je letalo s takšnimi lastnostmi velikega pomena. Konstruktorji so ga izdelali po naročilu štaba ameriškega vojnega letalstva. Za zdaj ga bo uporabljalo samo vojno letalstvo, prej ali slej pa se bo uveljavilo tudi v civilnem zračnem prometu. Važno bo zlasti za prevoz čet in vojnih potrebščin. Njegova največja prednost je v tem, da se dviga in spušča navpično, da torej ne potrebuje letališča.

Letalski strokovnjaki so že dolgo čakali na podobno letalo. Od njega si namreč obetajo predvsem velike gnotne koristi. Odpadli bodo veliki izdatki za zgraditev letališč. Nesreče bodo praktično izključene, saj se lahko takšno letalo spusti na tla kjerkoli in pilot lahko hitrost poljubno zmanjša.

Novo letalo je najbolj primereno za kratke proge od 200 do 1200 km. Statistike pa kažejo, da je na kratkih progah potniški promet največji. Na progah 250 do 1000 km potuje z letali letno nad 28 milijonov ljudi. Novo letalo pa omogoča zračni promet tako rekoč od hišnega praga, ker kot rečeno ne potrebuje velikih letališč daleč od mest. Tudi ljudje, ki se boje potovati z letalom, bi se brez pomisleka odločili za potovanje z novim letalom. V razvoju letalstva se torej obeta nov velik razmah.

Nov rekord. Kapitan J. W. Hackett, ki je vodil bombnik »Canberra«, in P. Monneyenny (navigator) preden sta zapustila londonsko letališče. Z letalom sta poletela v New York zjutraj, zvečer pa sta bila že spet v Londonu. Na sliki: zgoraj bombnik »Canberra«, spodaj letaleca. O tem so že pred dnevi obširneje poročali.

Psihoanaliza in njen pomen za človeka

Na kongresu v Ženevi se je zbralo 510 delegatov iz 24 dežel

Psihoanaliza prinaša srečo v zakonsko življenje. Tako vsaj trdi švicarski tajnik mednarodnega kongresa psihoanalitikov dr. Raymond de Saussure. Kongres, na katerem se je zbralo 510 delegatov iz 24 dežel, je bil te dni v Ženevi zaključen. Med delegati je bila polovica Američanov. Dr. Saussure je rekel:

»ZDA so ponosne na to, da se večina ljudi redno obrača na psihoanalitike. Vzrok je v tem, da so Američani praktični ljudje in da nenehoma skušajo svoje sposobnosti in storilnost povečati. Ugotovili so, da jim pri tem pomaga tudi psihoanaliza. In tako se ne sramujejo zatekati se k izvedencem po nasvete. V Evropi pa ljudje rajši ukrepajo o svojih zadevah sami. Zato psihoanaliza v evropskih deželah ni tako priljubljena.«

Zanimivo je, da je bilo med delegati nad 70 zakonskih parov. Dr. Saussure pa pravi, da je to povsem naravno: »Učenje in uveljavljanje psihoanalize zahteva mnogo časa, če delata tako dva

človeka skupaj, sta zelo dolgo skupaj in se tudi bolj spoznata. Posledica tega je često srečen zakon.«

Zvezde migljajo, noč je tiha, ko hodita tesno objeta po parku. »Se nikoli nisem poljubila nobenega moškega,« pravi ona in zardi.

»Torej sva naravnost ustvarjena drug za drugega,« ji odgovori fant. »Tudi jaz nisem namreč še nikoli poljubil moškega.«

FILOZOFIJA

Radovedni reporter je vprašal nekega prebivalca Chicaga na njegov 92. rojstni dan, kaj bi storil drugače, če bi se enkrat živel. Odgovor se je glasil: »Prečo bi imel sredi glave.«

SVARILO

»Pozor!« je opozarjala velika napisna tabla ob eni glavnih cest proti Kansas Cityju avtomobiliste. Kot utemeljitev pa je bilo pripisano: »Morda so možje, ki naj bi skrbeli, da je cesta v redu, res pri delu.«

Avtomatična elektrarna vrh gore

Zgradili so jo na gori Mount Barrow v Avstraliji

Avstralsko ministristvo za civilno letalstvo je zgradilo več ojačevalnih postaj, eno izmed njih na gori Mount Barrow v Tasmaniji, nad 4000 čevljev nad morskno gladino. Ta gora je pozimi navadno pokrita s snegom in nekaj mesecev nedostopna. Ker je zelo frekventna komunikacija odvisna od prenosa po slijni svetlobi, so večino postaj zgradili na gorskih vrhovih, da zajamejo čimveč daljave.

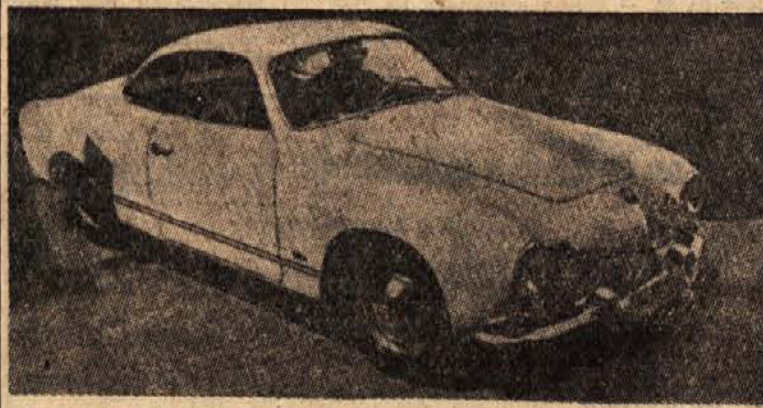
Postaja na Mount Barrowu, najvažnejši člen v vsej verigi, prenaša vesti med Tasmanijo in celino o vseh vprašanih civilne-

ga letalstva. Zaradi važnosti ter težavnega dohoda je vzbudila zgraditev te postaje v Avstraliji veliko pozornost. Ob projektiranju naprav je ministristvo za civilno letalstvo sklenilo zgraditi na gori povsem avtomatično elektrarno. Izbralo je tri angleške agregate, avtomatično povezane med seboj.

Ker pozimi ni moč elektrarne redno vzdrževati in preskrbovati z gorivom, so jo zasnovali inženirji tako, da bo obratovala brez sleherne kontrole najmanj šest tednov. Za to so potrebovali rezervoarje motorja s posebno

zmogljivostjo, da bi zagotovili normalno potrošnjo olja v tem času, dalje velike rezervoarje za olje v betonski jami poleg dvorane kjer stoji stroji. Rezervoarji so obloženi, da preprečijo strditev tekočega goriva, ko pritisne mraz. Radiatorji so montirani v stenah in opremljeni s posebnimi cevmi, da je omogočeno pozimi ponovno kroženje zraka, poleti pa zrak izpuste.

Elektrarna začne obratovati tako, da poženo en agregat, druga dva pa vključijo za pomožno delo. Če prvi agregat zaradi nizkega pritiska mazivnega olja, visoke temperature vode ali iz katke drugega vzroka neha obratovati, ostala dva agregata avtomatično prevzmeta njegove funkcije in proizvajata električne energije se nemoteno nadaljuje.

Na sliki vidite najnovejši model nemških avtomobilov znamke »Volkswagen«, ki imajo novo Karman-Ghia karoserijo. Sami se lahko prepričate, da ima novi avtomobil izredno lepo obliko. Te dni so jih začeli prodajati. Še nekaj tehničnih podatkov: dolžina 4,14 m, širina 1,63 m, višina 1,32 m, teža 790 kg. In seveda končno najvažnejše pri novem modelu: cena 7500 DM.

Najstarejša žena v Srbiji

V vasi Krtoku v kosaniškem okraju na jugu Srbije živi 120 let stara Jelena Janičević, najstarejša žena Srbije in najbrž tudi naše države sploh. V vasi jo poznajo pod imenom baba »Datka«. Rodila se

je leta 1835 v vasi Detanu v tutinskem okraju. S svojim možem Milivojem je bežala pred turškim nasiljem in prišla leta 1878 v osvobojeno Toplico, kjer je ondodna srbska oblast dovolila njej in njenemu možu, da sta se naselila v Krtoku v tutinskem okraju ob takratni meji med Srbijo in Turčijo. Njen mož Milivoje Janičević, znan v tem kraju z vzdevkom »Ačko«, je umrl leta 1932, star 90 let. Po moževi smrti se je Jelena preselela k svojim sorodnikom, ker ni imela otrok. Pri sorodnikih je opravljala vsa poljska in hišna dela še pred dvema letoma, ko ji je odpovedal vid.

Zanimivo je, da je Jelena še pred letom dni lahko opravljala vsa hišna dela. Šele pred dobrim letom jo je starost priklenila na posteljo. Še zmeraj pa dobro sliši, jed ji tekne in tudi kak kozarček vina rada popije. Domačim in vaščanom rada pripoveduje o mnogih dogodkih iz svojega dolgega življenja.

Hotel ROMAN VICKI BAUM Šangaj

246

Zdaj je vstala in se brez cilja ozrla po sobi. Tih je stopila k postelji in privzdignila blazinicu v čisti prevleki. V damastu je bilo vtakano ime »Hotel Sangaj«. Vtem ko se je z blazinicu vračala k spečemu ali nezavestnemu možu, ni odvrnila pogleda od njega. Samo za hip se je obotavljala. Potlej je spet pokleknila k nizki zofi in na vso moč pritisnila blazinicu na možev obraz.

Prvi hip se ni branil, potem pa so jelo njegove roke kriliti po zraku. Helen se je z vso težo svojega telesa naslonila na blazinicu. Bertiejeve roke so se krčevito oprijele njenega kimona, skrčil je kolena, jih spet iztegnil in znova skrčil, krčevito, v ne navadni kretnji. Helen ni vedela, kako dolgo je trajalo, preden se je nehal premikati. Njegovi prsti so popustili in izpustili njen kimono. Ne da bi zmanjšala pritisk na blazinicu, je spet pritisnila roko na njegove prsi.

Srce ni več utripalo.

Nisem vedela, da je to tako preprosto, je pomislila Helen. S težavo pa je razgibala lastne ude, kajti bili so povsem odreeneli. Potem ko se je lahko gibala in vstala, se je jela na vso

moč tresti. Se je ležala blazinicu na Bertiejevem obrazu, toda Helen ni več pritisnila nanjo. Nekaj trenutkov je poslušala, kako ji lastna kri glasno polje po ušesih, pa tudi to je ponehalo. V sosednji sobi je zapel telefon, potem pa je zaslila Frankov glas, ki je odgovarjal. To jo je privedlo iz neznanih sveta duhov, v katerem se je mudila, nazaj v spalnico, v kateri je bila zadušila svojega moža. Počasi je potegnila blazinicu z njegovega obraza. Nastavila mu je uho na usta. Nič več ni dihal. V glavo ji je šnilo nekaj, kar je morda brala, morda pa videla v filmu, in vstala je, prinesla z oblačilne mize Bertiejevo toaletno zrcalo in mu ga postavila pred otrpli obraz. Ne. Ni se zameglilo. Postavila je zrcalo nazaj in položila blazinicu nazaj na posteljo. Potem je nekaj trenutkov snujoče razmišljala o pomečanem damastu in ga odnesla nazaj k zofi. Privzdignila je glavo, ki ni bila bolj mlahava, pač pa mnogo težja kakor ko mu je često v pijanosti stregla, in potisnila blazinicu podnjo.

Ko je stensko luč spet ugasila, ji ni bilo po volji, da je Bertiejev blede obraz potemnel. Pege so bile izginile. Iztegnila je svoje roke in prste. V dnevni sobi, ki se ji je zdela mnogo presvetla, je ostala in čakala, da bi Frank končal telefonski pogovor.

»Ne,« je rekel v slušalko, »v teh okoliščinah imaš prav. Poroko bova morala preložiti. Koliko bomb, praviš? Vražja smola, toda kaj hočem. Ali prideš v klub? Potrebujem te, o marsičem se morava pomeniti. Torej — nasvidenje. Ne bodi preveč nepreviden, če je moč to preprečiti. Ostanj mi zdrav.«

»Bil je Morris,« je rekel, ko je odložil slušalko. »Morris trdi, da v Hapeju že poka, pa ne more priti naprej. Pravi, da se zdaj ni moč poročiti. Takoj moram pohiteti k Ruth in ji to sporočiti.«

Potlej bova imela dovolj časa za razmišljanje, kaj nama kaže storiti. Za vsak primer se moraš vkrcati na ladjo. Morda bi lahko prišel čez nekaj dni v Hongkong; tam imamo podružnico.«

»Frank,« je rekla Helen. »Bertie je mrtev.«

»Kaj?« je vprašal Frank.

»Bertie je mrtev,« je ponovila Helen. Šele tedaj je opazil njene drgetajoče ustnice in njen spremenjeni obraz, ki je bil postal malone tuč. »Bertie je mrtev,« je ponovila tretjič.

»Toda kako — kako je to mogoče?« je vprašal Frank. Vsa soba je ležala med njima, brezno, čez katero je bila napeta ko trstje zelena preproga. Budi nad kaminom je bilo vseeno —

»Zgoditi se je moralo, ko si ga pobil na tla. Morda mu je počila lobanja ali kaj podobnega —« je zašepetala Helen z one strani.

»Nesmisel —« je menil Frank. Stopil je korak naprej, skomiznil z rameni in odšel v sosednjo sobo. Kmalu se je vrnil in jel molče hoditi po sobi sem ter tja. Helen mu je nenehoma sledila s pogledi.

»Lepo kašo sva si skuhala,« je rekel naposled. »Do smrti se je napil, do smrti nadihal opija ali pa se je opijanil v sladostrajstu s cipami, kaj vem. Jaz nočem imeti s tem nobenega opravka.«

»Ne,« je dejala Helen malone smeje spričlo tolikšnega moškega nerazumevanja. »Seveda ne.«

»Kaj naj storiva zdaj?« je vprašal Frank. »Kaj naj storiva zdaj, ali mi lahko poveš? Kaj naj storiva zdaj?«

»Složna morava biti,« je odgovorila Helen. Pogledala se je do nog in odšla naglo na drugo stran sobe. »Oprosti. Preobleči se moram,« je zamrmrala na pragu.